

**Zpráva o korupci v České republice v roce
2004 a o plnění Aktualizovaného vládního
programu boje proti korupci**

Praha 2005

OBSAH

1. Úvod	3
2. Přehled vývoje trestné činnosti související s korupcí v roce 2004, trestná činnost veřejných činitelů	4
2.1. Definice korupce a její postih v trestním zákoně	
2.2. Vývoj jednotlivých trestných činů souvisejících s korupcí	
2.3. Činnost a poznatky Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality Policie ČR	
3. Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády ČR ze dne 19. května 2004 č. 480 ke Zprávě o korupci v ČR v roce 2003.....	14
A. Legislativní opatření	
B. Organizační oblast	
C. Oblast mezinárodní spolupráce	
4. Závěr	45

Přílohy

1. Zjištěné případy korupčního jednání v rámci jednotlivých rezortů a v podřízených organizacích v roce 2004
2. Přehled nejvýznamnějších případů korupčního jednání řešených útvaru SKPV PČR v roce 2004
3. Příklady případů korupčního jednání v orgánech PČR v roce 2004
4. Přehled výsledků některých výzkumů veřejného mínění týkajících se vnímání korupce a korupčního jednání
5. Tabulková část

1. Úvod

Zásady politiky v oblasti boje proti korupci byly definovány usnesením vlády České republiky č. 125 ze dne 17. února 1999, kterým vzala vláda na vědomí Vládní program boje proti korupci. Tímto usnesením uložila členům vlády a vedoucím ústředních správních úřadů úkoly, jejichž plnění by mělo zabránit rozšíření korupce a přispět k jejímu potlačení v naší společnosti. Vláda je o plnění úkolů vyplývajících z Vládního programu boje proti korupci každoročně informována prostřednictvím Zprávy o korupci v České republice v uplynulém roce. (dále jen “Zpráva”)

Gestorem za pracování Zprávy je Ministerstvo vnitra (MV). Při její přípravě čerpá MV z podkladů Úřadu vlády (ÚV), Ministerstva spravedlnosti (MS), Ministerstva obrany (MO), Ministerstva financí (MF), Ministerstva kultury (MK), Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV), Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO), Ministerstva pro místní rozvoj (MMR), Ministerstva informatiky (MI), Ministerstva dopravy (MD), Ministerstva zahraničních věcí (MZV), Ministerstva životního prostředí (MŽP), Ministerstva zdravotnictví (MZd), Ministerstva zemědělství (MZe), Bezpečnostní informační služby (BIS), Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ), Správy státních hmotných rezerv (SSHR), Českého statistického úřadu (ČSÚ), Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK), Českého báňského úřadu (ČBÚ) a Transparency International Česká republika (TIC).

Cílem Zprávy je nejen informovat o plnění úkolů, ale také podat ucelený přehled o kvantitativním i kvalitativním vývoji trestné činnosti související s korupcí a o pachatelích této trestné činnosti. Důraz je přitom kladen na vyhodnocení situace v oblasti úplatkářství a trestné činnosti veřejných činitelů za sledované období. K tomu jsou použity statistické údaje MV a MS doplněné např. o závěry z výzkumů veřejného mínění. Zpráva identifikuje oblasti, k nimž je zapotřebí upnout ze strany příslušných orgánů mimořádnou pozornost a umožňuje lepší využití těchto poznatků při rozhodování a při tvorbě legislativních, koncepčních a organizačních pravidel.

Zpráva o korupci v České republice v roce 2004 a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci byla zpracována na základě bodu II/2 usnesení vlády České republiky ze dne 19. května 2004 č. 480, která ukládá 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra předložit ji vládě ČR do 30. dubna 2005.

2. Přehled vývoje trestné činnosti související s korupcí v roce 2004; trestná činnost veřejných činitelů

2.1. Definice korupce a její postih v trestním zákoně

Korupce (lat. *corrumpere* - zmařit, zkazit, upláct, podpláct) je pojem, který není jednotně definován, ale v širším, anglosaském pojetí je nejrozšířenější definice, jejímž autorem je Joseph Nye: *“Chování, které se odchyluje od ”formálních povinností“ veřejné role pro soukromé (osobní, rodinné nebo skupinově orientované) zájmy, pro finanční nebo statusový zisk, a dále jakékoliv chování, které porušuje pravidla za účelem zvýšení soukromého vlivu.”*¹

Pro další využití charakterizujeme korupci jako **zneužití postavení spojené s porušením principu nestrannosti při rozhodování, motivované snahou po zisku**. Korupce je projevem chyby v rozhodovacím, řídicím procesu. Schopnost institucí korupci potlačovat a bránit se jí je indikátorem kvality příslušných institucí a celého institucionálního systému jako takového. Korupce může ohrozit životaschopnost demokratických institucí a tržních ekonomik. Zároveň ovšem ohrožuje bezpečnost státu, a to jak z hlediska vnitřní bezpečnosti, tak i bezpečnosti vnější.

Pojem korupce není v trestně právních normách ČR definován jako samostatný trestný čin (tr. č.), charakterizují jej především tr. č. uvedené v hlavě třetí zvláštní části trestního zákona (tr. z.), nazvané “trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných”. Zejména oddíl třetí “úplatkářství” obsahuje tr. č., které v sobě nesou znaky korupce. Jde o tr. č. podle § 160 přijímání úplatku, § 161 podplácení a § 162 nepřímé úplatkářství. Beztrestnost zakotvená v § 163 tr. z. jako zvláštním ustanovení o účinné lítosti má motivovat občany, kteří byli o úplatek požádáni, a proto jej poskytli nebo slíbili, k okamžitému oznámení trestné činnosti příslušným orgánům.

Kromě úplatkářství je v právním řádu zakotveno několik dalších skutkových podstat tr. č., které definují korupční chování. Protože rozhodující prostor a hlavní nebezpečí korupce leží nepochybně v oblasti veřejné správy, včetně moci zákonodárné a soudní, jde především o vybrané tr. č. veřejných činitelů podle druhého oddílu třetí hlavy zvláštní části tr. z. - zneužívání pravomoci veřejného činitele (§ 158) a maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (§ 159). K tr. č., které mají znaky korupčního chování, lze řadit také tr. č. porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi podle § 124a, porušení povinnosti v řízení o konkursu podle § 126, porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255, zneužívání informací v obchodním styku podle § 128, pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 128a až 128c tr. z. a některé další skutkové podstaty obsažené v hlavě druhé, třetí, páté a deváté zvláštní části tr. z.

2.2. Vývoj jednotlivých trestných činů souvisejících s korupcí

Následující přehled uvádí kriminální statistikou² zaznamenané případy tr. č. úplatkářství, zneužívání pravomoci veřejného činitele, maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (z těch jsou ovšem jen některé označitelné za korupci) a dalších tr. č. s prvky korupce a dále toutéž statistikou zaznamenanou trestnou činností pracovníků na úseku řízení a správy (tato sledovaná statistická kategorie nejlépe umožňuje vystihnout kriminalitu “veřejných činitelů” definovaných v tr. z. - vyjma policistů, kteří jsou sledováni, a také v této zprávě uvedeni, zvláště).

¹ Nye, J., S., Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis. American Political Science Review, vol. 61, 2 /1967, str. 417-427.

² číselníky Evidenčně statistického systému kriminality Policie ČR, ESSK.

K evidenci kriminality dochází na základě oznámení podaných občany či Policií ČR operativně zjištěných skutečností, nasvědčujících tomu, že byl spáchán tr. č. Podmínkou jejich zařazení do evidence kriminality je stanovení trestně právní kvalifikace. Za objasněný se považuje tr. č., kdy bylo sděleno obvinění či podezření z tr. č. nebo byla věc odložena podle ustanovení § 159a odst. 2 a 3 trestního řádu (tr. ř.). Údaj “stíhané a vyšetřované osoby” představuje osoby, kterým bylo sděleno obvinění nebo podezření, a osoby, jejichž trestní stíhání je nepřipustné nebo neúčelné.

Policejní statistiku doplňuje přehled odsouzených osob za vybrané tr. č. podle statistiky justiční. Výsledky policejní statistiky v daném statistickém období nejsou srovnatelné se statistikou vedenou rezortem spravedlnosti, který je gestorem statistiky státních zastupitelství a statistiky soudů. Důvodem je zejména časový odstup, někdy i víceletý, mezi ukončením konkrétní trestní věci v jednotlivých fázích trestního řízení. Policejní statistika jednotlivé případy zachytí na počátku trestního řízení, statistika soudní naopak až na jeho konci. Soudní statistika vykazuje počty stíhaných a žalovaných osob, pouze policejní statistika vykazuje i tr. č. s neznámým pachatelem, což umožňuje širší pohled na stav kriminality.³

Výsledky policejních statistik vypovídají o oficiálně zjištěném obrazu kriminality, resp. korupce ve společnosti. Reprodukují tedy jen určitou část skutečného rozsahu korupce, nevyjadřují tzv. latentní kriminalitu. Rozsah této neevidované kriminality závisí na druhu trestné činnosti, pod vlivem variabilních faktorů (např. aspekt pojištění, kontrolní činnost, ochota obyvatel oznamovat trestnou činnost, intenzita práce policie apod.) se může v průběhu času měnit. Poznatky o latentní kriminalitě, o názorech veřejnosti na stav korupce ve společnosti, přinášejí sociologické výzkumy. (viz příloha č. 4)

Obecně lze konstatovat, že u §§ 160, 161 a 162 došlo ve srovnání s minulým obdobím k výraznému vzestupu, u §§ 158, 159 naopak k viditelnému poklesu počtu tr. č. Na rozdíl od loňského roku však došlo k poměrně silnému výkyvu, co se týče korupčních motivů pachatelů této trestné činnosti, a to jak směrem nahoru, tak dolů. Tento jev je evidentní zejména u §§ 158, 161 a 162.

V roce 2004 zaevidovala Policie ČR celkem 287 tr. č. souvisejících s úplatkářstvím (z toho 126 tr. č. přijímání úplatku, 149 tr. č. podplácení a 12 tr. č. nepřímé úplatkářství), 248 tr. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele a 18 tr. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti. Ve srovnání s rokem 2003 se tedy projevil nárůst celkového počtu zjištěných tr. č. úplatkářství (+132 tr. č.), klesl naopak počet tr. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele (-136 tr. č.) a maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (-5 tr. č.). Celkový počet případů trestné činnosti související s korupcí je nejvyšší za posledních 10 let a je srovnatelný s rokem 1995.

K dalším tr. č. s prvky korupčního chování (viz příloha č. 5) lze řadit porušování povinností v řízení o konkursu podle § 126 - v roce 2004 bylo zaevidováno 294 tr. č. (oproti roku 2003 pokles o 17), porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 - zaevidováno 201 tr. č. (-7), zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 - zjištěno 43 tr. č. (-91).

³ Předmětem soudních statistik nejsou skutky ani pachatelé, u nichž došlo k odložení věci podle §159 trestního řádu před začátkem trestního stíhání, zastavení trestního stíhání podle §172 tr. řádu či jeho přerušení. Odsouzenou osobou se rozumí osoba, proti které byl vydán odsuzující rozsudek, který již nabyl právní moci. Stíhanou osobou podle statistiky MS je osoba, jejíž trestní stíhání vedené podle § 160 tr. ř. bylo ve sledovaném roce ukončeno.

Počet zjištěných a objasněných trestných činů souvisejících s korupcí spáchaných v letech 1993-2004 v ČR⁴

Rok	§ 158 zneužívání pravomoci veř. činitele		§ 159 maření úkolu veř. činitele z nedbalosti		§ 160 přijímání úplatku		§ 161 podplácení		§ 162 nepřímé úplatkářství		úplatkářství celkem	
	zjištěno	objas.	zjištěno	objas.	zjištěno	objas.	zjištěno	objas.	zjištěno	objas.	zjištěno	objas.
1993	189	144	5	4	52	52	127	123	7	7	186	182
1994	321	299	21	20	54	53	138	138	2	2	194	193
1995	370	355	7	7	77	77	200	197	3	3	280	277
1996	334	325	23	23	51	50	185	185	6	6	242	241
1997	356	354	16	16	40	39	107	105	8	8	155	152
1998	365	346	16	15	49	50	138	137	4	4	191	191
1999	403	384	19	16	55	55	109	109	3	3	167	167
2000	367	350	18	18	38	37	133	131	3	3	174	171
2001	390	381	18	18	28	28	171	171	4	4	203	203
2002	376	269	33	31	48	38	116	109	7	6	171	153
2003	384	335	23	23	49	43	102	103	4	4	155	150
2004	248	205	18	18	126	125	149	147	12	11	287	283

Zdroj: OSŘI PP ČR

K nejméně zastoupeným tr. č. v oblasti korupce patří porušování předpisů o nakládání s kontrolovaným zbožím a technologiemi podle § 124a až 124c - v roce 2004 byl zjištěn jeden tr. č. (v roce 2003 nebyl zjištěn žádný). Poklesl také počet případů tr. č. pletichy při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 128a až 128c trestního zákona – zjištěno 5 tr. č. oproti loňským 9 případům.

Počet stíhaných a vyšetřovaných osob pro trestné činy související s korupcí spáchané v ČR v letech 1993-2004⁵

Rok	§ 158 zneužívání pravomoci veř. činitele	§ 159 maření úkolu veř. činitele z nedbalosti	§ 160 přijímání úplatku	§ 161 podplácení	§ 162 nepřímé úplatkářství	úplatkářství celkem
1993	189	4	46	85	6	137
1994	325	20	50	94	1	145
1995	234	6	34	135	2	171
1996	232	15	25	110	5	140
1997	211	11	18	68	6	92
1998	250	6	37	106	3	146
1999 ⁶	304	20	32	80	2	114
2000	262	17	18	88	2	108
2001	283	18	15	142	6	163
2002	277	23	37	81	6	124
2003	352	24	22	79	3	104
2004	203	16	83	118	9	210

Zdroj: OSŘI PP ČR

⁴ V položce objasněno jsou uvedeny počty skutků objasněné v příslušném roce, a to včetně skutků vykázaných v letech předcházejících. Jedná se o tzv. dodatečnou objasněnost. Nejde tedy o chybu, je-li v tabulce v některých případech uveden vyšší počet objasněných trestných činů (skutků) než počet zjištěných.

⁵ V případě souběhu trestných činů je pachatel v policejní statistice vykazován pouze pod nejzávažnějším trestným činem.

⁶ Od 1. 7. 1999 je § 158 veden pod TSK 637 820, zatímco § 159 pod TSK 640 a 845. Do té doby byly oba paragrafy sloučeny pod TSK 637 a 820.

Trestní postih za korupci; přehled počtu obžalovaných a odsouzených osob v letech 1993-2004 podle vybraných paragrafů trestního zákona

Rok	§ 158 zneužívání pravomoci veř. činitele		§ 159 maření úkolu veř. činitele z nedbalosti		§ 160 přijímání úplatku		§ 161 podplácení		§ 162 nepřímé úplatkářství	
	obžal.	odsouzeno	obžal.	odsouzeno	obžal.	odsouzeno	obžal.	odsouzeno	obžal.	odsouzeno
1993	70	18	0	0	27	6	108	47	2	0
1994	205	86	13	2	55	18	140	68	3	3
1995	198	78	11	0	60	23	177	88	1	1
1996	247	79	3	0	65	24	169	111	11	2
1997	220	69	9	3	29	34	122	98	0	1
1998	236	100	4	4	41	20	140	88	4	1
1999	253	85	6	9	68	19	119	88	4	3
2000	232	100	6	3	48	49	106	68	4	1
2001	262	99	8	1	51	28	149	83	1	3
2002	332	104	12	6	45	26	120	108	3	3
2003	288	110	14	11	30	20	96	53	3	2
2004	221	127	7	5	41	23	103	74	6	0

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

Z údajů statistiky justiční vyplývá, že v roce 2004 bylo pro tr. č. úplatkářství (§ 160 - § 162 tr. z.) obžalováno celkem 150 osob (+21) a pravomocně odsouzeno celkem 97 osob (+22). K nejvýraznějšímu poklesu v počtu obžalovaných osob došlo u tr. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele, a to o 67 na 221 osobu. Zároveň došlo u tohoto tr. č. k nárůstu v počtu odsouzených osob o 17 na 127. Nárůst zaznamenal i počet odsouzených osob pro tr. č. o 21 na 74 osoby.

Celkové počty zjištěných trestných činů pracovníků na úseku řízení a správy v ČR v letech 1995-2004⁷

Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
počet tr. činů	1 081	1 093	1 993	4 615	5 081	3 092	2 634	1 691	975	1322
meziroční změna		12	900	2 622	466	-1 989	-458	-943	-716	347
tj. %		1,1	82,3	131,6	10,1	-39,1	-14,8	-35,8	-42,3	35,6

Zdroj: OSŘI PP ČR

V roce 2004 bylo zjištěno celkem 1322 tr. č., které spáchali pracovníci na úseku řízení a správy, což oproti roku 2003 znamená nárůst o 35,6 %.

Pracovníci na úseku řízení a správy spáchali 40 tr. č. zneužití pravomoci veřejného činitele (-23 tr. č.), dále 5 tr. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti (+4 tr. č.) a 32 tr. č. souvisejících s úplatkářstvím (+15 tr.č.).

Výrazný podíl pracovníků na úseku řízení a správy připadá na tr. č. porušování povinností při správě cizího majetku podle § 255 - zjištěných 68 tr. č. představuje podíl 34 % z celkového počtu 201 těchto tr. č. Na celkovém počtu 43 tr. č. zneužívání informací v obchodním styku podle § 128 se počtem 10 tr. č. pracovníci na úseku řízení a správy podíleli 24 % a na 293 případech tr. č. porušování povinností v řízení o konkursu podle § 126 počtem 14 tr. č. necelými 5 %.

⁷ Při posuzování kriminality pachatelů je nutné mít na zřeteli, že údaje jsou odvozeny z podílu na objasněných trestných činech. Souhrnná čísla obsahují i trestnou činnost pracovníků na úseku řízení a správy, která nesouvisí s výkonem jejich funkce veřejného činitele.

Trestná činnost pracovníků na úseku řízení a správy související s korupcí dle vybraných paragrafů trestního zákona spáchaná v ČR v letech 1995-2004

§ tr.z.	Název/	Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
/§ 118/	Neoprávněné podnikání		3	1	1	2	3	17	1	2	3	0
/§ 124/	Poruš. předp. o oběhu zboží ve styku s cizinou		0	2	2	0	7	7	1	1	1	0
/§ 125/	Zkresl. údajů o stavu hospodaření a jmění		5	5	0	6	13	11	21	25	26	22
/§ 126/	Poruš. povin. v řízení o konkursu		0	0	0	1	6	9	22	28	16	14
/§ 127/	Poruš. závaz. pravidel hosp. styku		1	1	6	34	7	16	4	6	4	3
/§ 128/	Zneuž. informací v obch. styku		2	3	8	7	160	25	19	18	13	10
/§ 147/	Neodved.daně pojist. a přísp. na soc. zabezp.		0	0	0	14	112	277	346	214	129	111
/§ 148/	Krácení daně		14	12	4	23	61	49	93	87	68	49
/§ 158/	Zneužití pravomoci veř. činitele		24	35	49	20	89	51	91	39	63	40
/§ 159/	Maření úkolu veř.činitele z nedb.		1	1	0	10	6	5	6	9	1	5
/§ 160/	Úplatkářství		14	27	5	4	12	4	7	17	13	30
/§ 161/	Úplatkářství - podplácení		3	0	0	3	2	4	0	1	4	2
/§ 162/	Úplatkářství - nepřímé		0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
/§ 171/	Maření výkonu úředního rozhodnutí		16	9	23	31	22	33	29	29	2	33
/§ 209/	Poškozování cizích práv		1	7	11	5	91	119	18	18	17	5
/§ 247/	Krádež		108	107	83	85	146	103	105	79	5	37
/§ 248/	Zpronevěra		297	323	343	382	371	345	195	162	164	130
/§ 250/	Podvod		249	116	968	3418	3156	1219	583	235	206	168
/§ 255/	Poruš. povinnosti při správě cizího majetku		14	79	31	64	132	183	392	93	49	68

Zdroj: OSŘI PP ČR

Trestná činnost pracovníků na úseku řízení a správy související s korupcí spáchaná v letech 1995-2004 v ČR podle kategorií ESSK PČR

§ tr.z.	Druh kriminality, podle zaměstnání pachatele/	Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
/§ 158/	Zneužití pravomoci veř. činitele, z toho:	24	35	49	20	89	51	91	39	63	40	
	prac. státních orgánů a spol. úřadů (90)	4	4	25	5	28	7	4	1	3	4	
	pracovníci soudů (91)		3	4	1	2	3	1	1	6	2	
	ved. prac. hospodářských organizací (92)	1			2	0	0				2	
	ekonomičtí pracovníci (93)	5	5	1	2	2	6	4			2	
	administrativní pracovníci (96)	0	12	1		4	1	2				
	pracovníci na úseku veřejné správy (97)	5	6	16	9	29	22	12	15	11	12	
	pracovníci celní služby (98)						9	56	17	41	19	
	ostatní	9	5	2	1	22	3	12	5		1	
/§ 159/	Maření úkolu veř.činitele z nedb., z toho:	1	1	0	10	6	5	6	9	1	5	
	prac. státních orgánů a spol. úřadů (90)					1			1		1	
	ekonomičtí pracovníci (93)	1										
	administrativní pracovníci (96)		1						1			
	pracovníci na úseku veřejné správy (97)					4	3	4	1			1
	pracovníci celní služby (98)						1	7				3
	ostatní				10	1	1	1				
/§ 160/	Úplatkářství, z toho:	14	27	5	4	12	4	7	17	13	30	
	prac. státních orgánů a spol. úřadů (90)	2	2	2		3	1		3	5	1	
	pracovníci soudů (91)		1				1			1		
	ved. prac. hospodářských organizací (92)	1	3		4	1		1	1	1	2	
	ekonomičtí pracovníci (93)	3	7			2		4	2		2	
	administrativní pracovníci (96)	1	12							1	2	
	pracovníci na úseku veřejné správy (97)	4	1			2			7	2	3	
	ostatní	3	1	3		4	2	2	4	3	20	
/§ 161/	Úplatkářství - podplácení, z toho:	3	0	0	3	2	4	0	1	4	2	
	pracovníci soudů (91)	1					1				1	
	ved. prac. hospodářských organizací (92)						1			4		
	ekonomičtí pracovníci (93)	1					2					
	administrativní pracovníci (96)					1						
	pracovníci na úseku veřejné správy (97)				1							
	ostatní	1			2	1			1		1	
/§ 162/	Úplatkářství - nepřímé, z toho:	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	
	ekonomičtí pracovníci (93)						1					

Zdroj: OSŘI PP ČR

Pokud jde o skladbu pachatelů trestné činnosti v oblasti řízení a správy v ČR v roce 2004, pak ze 40 tr. č. zneužití pravomoci veřejného činitele byli v 19 případech pachateli pracovníci celní služby a ve 12 případech pracovníci na úseku veřejné správy. Ze 30 tr. č. úplatkářství byli ve 3 případech pachateli pracovníci na úseku veřejné správy, v 1 případě podplácení byli pachateli pracovníci soudů.

Trestná činnost příslušníků Policie ČR

Trestná činnost a zejména korupční jednání příslušníků Policie České republiky je velmi závažný fenomén, který je všeobecně vnímán jako negativní a zcela nežádoucí. Důsledky takového jednání pak vytváří pokřivený obraz policie jako celku a odráží se na přístupu veřejnosti k samotné existenci této struktury, její práci i autoritě. Z tohoto důvodu je protikorupční problematice dlouhodobě věnována vysoká pozornost ze strany kontrolních orgánů Policie ČR i Ministerstva vnitra. Policie ČR každoročně zpracovává souhrnnou informaci o počtu stížností na jednání policistů, Inspekce ministra vnitra (IMV) zpracovává zprávu o počtu trestně stíhaných policistů.

Na IMV působilo do 30. 11. 2004 oddělení specializované na boj proti korupci, které bylo k 1. 12. 2004 spojeno s oddělením zabývajícím se hospodářskou trestnou činností a finanční kriminalitou. Důvodem pro toto opatření byla přílišná rozptýlenost sil do více útvarů znemožňující efektivní nasazení sil a prostředků pro boj s korupcí, ale také zjevná provázanost (potvrzená v praxi realizovanými případy trestné činnosti) zejména s problematikou hospodářské trestné činnosti a finanční kriminality.

Vytvořením oddělení řešícího obě problematiky došlo k posílení jak z hlediska personálního, tak z hlediska odbornosti. Současně byla zpracována koncepce činnosti tohoto oddělení zaměřená na oblasti odhalování a objasňování trestné činnosti, prevence kriminality a odborného vzdělávání policistů tohoto útvaru. V rámci oddělení byly vytvořeny neformální skupiny specialistů na jednotlivé oblasti zohledňující početní stavy oddělení a nápad trestné činnosti v jednotlivých problematikách.

Boji proti korupci byla věnována konference 25 účastnických států pořádaná pod patronací Spolkového ministerstva vnitra Rakouské republiky. Za ČR se jednání zúčastnili: ředitel IMV a zástupce útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV. Konference byla orientována na vybudování platformy pro navazování kontaktů a na proces sjednocování postupů orgánů zúčastněných zemí v boji proti korupci v rámci EU. S ohledem na zaměření dané právě touto konferencí lze předpokládat růst intenzity mezistátních kontaktů IMV v dalším období.

Zatím nejproblémovější oblastí z hlediska legislativního je podle názoru IMV výkon ekonomických činností Policie ČR v souvislosti s pácháním hospodářské a korupční trestné činnosti. V zájmu efektivnějšího využití kontrolních mechanismů vedoucích k případnému prokazování nevhodného zacházení s majetkem státu a porušení příslušných právních norem je nezbytné formou interních aktů řízení ukládat povinnost zaměstnanci Policie ČR průkazně dokladovat veškerou činnost spojenou s výběrem majetku pro Policii ČR, zejména pokud se týče výběru dodavatelů, hodnocení užitných vlastností materiálu ve vztahu k jeho ceně a zdůvodnění výběru jednotlivého druhu majetku.

Latence kriminality na tomto poli je značně vysoká a velmi těžce prokazatelná, a to zejména v počáteční fázi, kdy ještě není známo, zda je pachatelem této trestné činnosti policista nebo občanský pracovník. Z tohoto pohledu je systém věcné příslušnosti policejního orgánu IMV tr. ř. nevhodně koncipován (viz § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb.) Věcná příslušnost by měla být rozšířena o řízení v tr. č. občanských pracovníků Policie ČR spáchaných v souvislosti s výkonem jejich funkce. Korupční kriminalita v řadách PČR je na základě informací získaných operativních činností policistů IMV značná a podílí se na ní

pachatelé z řad civilních osob, kteří jsou v mnoha případech hlavními účastníky této trestné činnosti. IMV však není schopna tyto případy v plném rozsahu řešit.

Podle údajů kriminální statistiky bylo v roce 2004 objasněno 325 tr. č. policistů, přičemž trestní řízení bylo vedeno proti 327 policistům. Z toho bylo 95 tr. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele, 22 případů pojistných podvodů a 11 případů úplatkářství. Celkem 226 případů bylo v roce 2004 ukončeno návrhem na podání obžaloby.

Na celkovém počtu pachatelů se nejvíce podíleli příslušníci služby pořádkové policie v celkovém počtu 166 pachatelů, tj. 50,8 % se 146 tr. č., na 2. místě je služba kriminální policie a vyšetřování v počtu 64 pachatelů, tj. 19,6 % se 71 tr. č. a na 3. místě je služba dopravní policie se 44 pachateli, tj. 13,5 %, kteří se dopustili 57 tr. č.

Z následující tabulky, v níž jsou zaneseny skutky se znaky korupčního jednání, lze vysledovat četnost těchto skutků od roku 1996 do roku 2004, přičemž v posledním sloupci je uvedeno procentuální zastoupení jednotlivých právních kvalifikací na veškerých tr. č. spáchaných policisty v roce 2004.

Právní kvalifikace vybraných trestných činů policistů v letech 1996-2004⁸

SKUTEK	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	%
Zneužívání pravomocí veřejného činitele § 158	140	86	104	166	237	244	176	202	95	29,23
Maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti § 159	0	0	0	5	7	11	12	19	6	1,85
Úplatkářství §§ 160-162	10	11	10	10	14	14	4	15	11	33,8
Účast na zločinném spolčení §§ 163a/1, 163b, 163c	0	0	0	4	0	0	0	1	1	0,31
Nadržování § 166	2	0	1	0	0	3	0	1	0	0,00
Neoprávněné nakládání s osobními údaji § 178	1	0	1	2	0	7	4	17	6	1,85
Podvod § 250	25	36	26	44	50	35	19	45	19	5,85
Pojistný podvod § 250a	0	0	0	12	49	98	47	51	22	6,77
Úvěrový podvod § 250b	0	0	0	0	0	2	3	7	2	0,62
Porušování povinností při správě cizího majetku § 255	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0,00
Celkem za rok	178	133	142	243	358	414	265	359	162	

Zdroj: Inspekce ministra vnitra

Tr. č. zneužívání pravomoci veřejného činitele podle § 158 tr. z. představuje téměř 30 % všech tr. č. spáchaných policisty a stává se tak dominantním jak v míře četnosti, tak podílu. Zneužívání pravomoci veřejného činitele je dlouhodobou záležitostí, kterou umožňuje nedostatečná aktivita řídicích a kontrolních mechanismů policie, absence včasných a přiměřených zásahů v případech, kdy chování policistů může vyústit v tr. č. i díky benevolenci nadřízených a spolupracovníků pachatele. Průkazný vliv má rovněž nedostatečná odborná příprava a praktický výcvik policistů, jež mohou v důsledku vést až k osvojení chybných a protiprávních postupů vedoucích k trestné činnosti.

Také počet tr. č. úplatkářství podle §§ 160-162 nezaznamenal v dlouhodobém průměru klesající trend a vzhledem k vysoké latenci se potvrzuje hypotéza, že je korupce mezi policisty daleko rozšířenějším jevem.

⁸ Jedná se o statistiku všech trestných činů, které mohou mít znaky jednání korupčního charakteru. Zavedená statistická data neumožňují u všech trestných činů přesné rozčlenění na korupční a ostatní delikty.

Dne 22. 3. 2004 schválil ministr vnitra Rezortní interní protikorupční program, z něhož vyplynuly pro Inspekci ministra vnitra mj. úkoly:

- a) realizovat namátkové neohlášené kontroly činnosti v oblastech, kde je riziko korupčního jednání;
- b) zabezpečit důkladné kontroly uzavíraných smluvních vztahů;
- c) indikovat zdroje a formy korupčního jednání, provádět jejich analýzu, průběžně aktualizovat rezortní interní protikorupční program obsahující konkrétní protikorupční organizační a technická opatření k potírání korupce. Vytvářet podmínky pro informovanost občanů o jejich právech při jednání s úřady.

Kontrolní činnost v rámci IMV je zaměřena zejména na oblasti, kde jsou řešeny případy podezření ze spáchání tr. č. korupčního charakteru. Nejde o samostatné kontrolní akce (těmi se zabývají specializované útvary MV nebo PČR), ale o vyvozování závěrů s návrhy na odstranění nedostatků zjištěných v rámci trestního řízení. (Výběr konkrétních případů trestné činnosti policistů v souvislosti s korupcí viz příloha č. 3)

2.3. Činnost a poznatky Útvaru odhalování korupce a finanční kriminality SKPV (ÚOKFK) Policie ČR

Podle specialistů ÚOKFK nedošlo ve sledovaném období z hlediska korupčních motivů pachatelů této trestné činnosti k podstatným změnám. Těžiště korupčního chování ve státní správě a samosprávě i nadále spočívá především ve správních činnostech a v zadávání státních a obecních zakázek (výběrová řízení).

Organizovanou a rozvětvenou korupci je obtížné zadokumentovat pro její zaběhnutost a skryté metody komunikace mezi uplácejícím a upláceným. Pracovníci útvaru však zaznamenali poměrně významné úspěchy dokumentace korupčního jednání ve spojitosti s přesunem operativně pátracích prostředků ze zákona o Policii ČR do trestního řádu (§ 158b až 158e) a využitím odposlechů dle § 88 tr. ř. – viz příklad korupce rozhodčích v I. fotbalové Gambinus lize. Je zcela evidentní, že včasné a promyšlené nasazení operativně pátracích prostředků a odposlechů bude jednou z neopominutelných forem prokazování trestné činnosti spojené s korupcí a její eliminace. Problémem zůstává odlišit, kdy se jedná o korupci se všemi obligatorními znaky a kdy jde „pouze“ o podvod či různé druhy a formy provizí, souvisejících se zneužitím postavení. Korupce je nadále obtížně dokumentovatelná, pokud s orgány činnými v trestním řízení (OČTŘ) nespolupracuje některý ze subjektů, který se na ní podílí. Problematické zůstává ustanovení § 163 tr. ř. o účinné lítosti, které hovoří o neodkladnosti oznámení OČTŘ některou ze stran korupčního jednání.

V roce 2004 se pracovníci ÚOKFK zaměřili jednak na prokazování některých poznatků získaných v této oblasti vlastní operativní činností, jednak pokračovali v provádění standardních postupů při prověřování oznámení o podezřeních z korupčního jednání ze strany občanů.

Spolupráce s občany, jakož i institucemi na tomto úseku, má setrvalý stav a lze říci, že nedochází k výraznému zvyšování, ale ani poklesu počtu registrovaných případů korupčního chování, a to jak u řadových občanů, tak u vedoucích pracovníků jednotlivých orgánů veřejné správy a samosprávy. Obdobná situace zůstala v přístupu řídicích článků a kontrolních orgánů veřejné správy a samosprávy k prevenci a potírání korupčního prostředí, která byla v hodnoceném období rovněž na standardní úrovni.

Zapojení pracovníků ÚOKFK do oblasti prevence korupčního jednání spočívá jednak v medializaci případů se zahájeným trestním stíháním, jednak účastí vybraných pracovníků útvaru v rezortních i mimorezortních komisích, které se zabývají návrhy systémových

opatření na omezení, popř. úplného zamezení vzniku prostoru korupčního jednání (např. účast v protikorupční komisi Magistrátu hlavního města Prahy).

Výsledky činnosti ÚOKFK a podíl jeho jednotlivých organizačních článků v oblasti boje proti korupčnímu jednání dokumentuje následující přehled. Jedná se o případy jasného korupčního jednání (§§ 160, 161, 162, 128a/3, 256b/3 tr. z.), tj. bez trestné činnosti dle § 158 tr. z. – zneužívání pravomoci veřejného činitele, kterou řada odborníků na trestní právo pod korupční jednání odmítá zahrnout. Z porovnání základních údajů let 2003 a 2004 vyplývá, že v roce 2004 se výrazně zvýšil celkový počet prošetřovaných případů korupčního jednání, a to na 138 oproti 64 v roce 2003 (nárůst o 115,6 %). Ještě vyšší byl nárůst nápadu v roce 2004, a to na celkových 111 (o 158,1 %) oproti 43 v roce 2003. Případů se zahájeným trestním stíháním bylo v roce 2004 celkem 29, o 10 více než v roce 2003. Odložených věcí přitom bylo v roce 2004 jen o 21 více (celkem 40) než v roce 2003, přičemž ukončených návrhem na podání obžaloby jen o 1 více (celkem 12). Vzhledem k tomu, že se 20 případů podařilo ukončit jinak, tak převod neukončených věcí z roku 2004 do roku 2005 je o 34 větší (celkem 63), než při obdobném převodu neukončených věcí z roku 2003 do roku 2004. Tyto údaje svědčí o tom, že i přes enormní nápad této trestné činnosti v roce 2004, nedošlo k prodloužení průměrné doby jejich vyšetřování, a to při srovnatelném počtu pracovníků pověřených touto oblastí vyšetřování.

Výslednost řešení trestné činnosti „Korupce“ - §§ 160, 161, 162, 128a/3, 256b/3 v roce 2004

Zpracováváno celkem věcí (počet ČTS)	138
Celkový počet prošetřovaných osob	225
Z toho napadlých v r. 2004 (počet ČTS, kde ZTR dle 158/3 TR v r. 2004)	111
Počet objasněných věcí (tj. počet ČTS, kde je zjištěn alespoň 1 pachatel)	96 (69,6%)
Počet věcí (ČTS) zahájených podle § 160/1 TR	29
Celkový počet stíhaných osob dle § 160/1 TR	115
Počet ukončených věcí NPO / celk. počet obviněných osob	12/30
Počet odlož. věcí dle §§ 159a/1, 159b TR / ukončených jinak	40/20
Počet vrácených věcí SZ po zahájení TS	1
Počet zastavených věcí dle § 172 TR nebo zrušených dle § 174/e TR	3
Počet věcí, kde podána SZ obžaloba / počet obžalovaných / počet pravomoc. odsouzených	6/15/0
Prošetřovaná škoda, popř. výše úplatků, u věcí, kde ZTR (v tisících Kč)	603088
Prošetřovaná škoda, popř. výše úplatků, u věcí, kde zahájeno tr. stíhání dle § 160/1 TR (v tisících Kč)	364656
Hodnota zajištěn. majetku v roce 2004 (v tisících Kč)	1080,34
Počet zprac. čj., kde je předpoklad tr. činnosti „korupce“, ale tr. řízení nebylo dosud nezahájeno	60
Průměrná délka šetření ve dnech od ZTR u ukončených věcí	256

Zdroj: ÚOKFK SKPV PČR

Ke dni 1. 7. 2004 byl zřízen nový útvar s celorepublikovou působností Policie ČR útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality SKPV. Jedná se o specializovaný útvar pro odhalování a vyšetřování daňové kriminality v rozsahu věcné příslušnosti útvaru (ustanovení § 17 tr. ř. a § 15 vyhlášky ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli), pro boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti (včetně praní špinavých peněz) a současně se útvar specializuje na vyhledávání, dokumentaci, zajišťování výnosů ze závažné trestné činnosti a na boj proti financování terorismu.

Útvar pro odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality SKPV v roce 2004 řešil 8 případů s podezřením na korupční jednání. V těchto případech bylo dokumentováno jednání spočívající:

- v neoprávněných investicích do hokeje,
- neoprávněném přijetí úvěru,
- úplatkářství při zadávání veřejných zakázek,
- neoprávněné platby z účtu městského úřadu,
- neoprávněný prodej bytu,
- podezření z korupčního jednání u krajského soudu spočívající ve výměně písemností ve spisovém materiálu,
- nelegální postupy při přihlašování motorových vozidel,
- zpronevěra finančních prostředků obecního úřadu, snižování majetku obce.

3. Vyhodnocení plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády ČR ze dne 19. května 2004 č. 480 ke Zprávě o korupci v ČR v roce 2003

Výše uvedeným usnesením vlády byl I. místopředsedovi vlády a ministři vnitra uloženi v bodě II. 2. úkol: na úrovni vlády koordinovat přípravu protikorupčních opatření v České republice.

Za účelem přípravy protikorupčních opatření v České republice byla v gesci Ministerstva vnitra v roce 2003 ustavena mezirezortní koordinační skupina pro boj s korupcí. Ustavená pracovní skupina se scházela a zkoumala možnosti potírání korupce v rámci mezi daných ústavním pořádkem a v souladu s mezinárodními závazky České republiky. Jednání koordinační skupiny se kromě delegovaných zástupců všech rezortů, rezortních protikorupčních koordinátorů, ÚV a BIS účastnili i zástupci NSZ, NKÚ, ÚOHS a Českého úřadu zeměměřického a katastrálního (ČÚZK). Jako experti byli osloveni také zástupci české pobočky nevládní organizace Transparency International (TIC). Cílem jednání mezirezortní koordinační skupiny pro boj s korupcí je definovat zásadní priority protikorupční politiky vlády a priority rezortních opatření v boji proti korupci.

Na schůzkách koordinační skupiny se během roku 2004 stále výrazněji projevoval dopad nedostatku finančních prostředků na rozsah i kvalitu vládních protikorupčních opatření, který neumožňuje efektivně a proaktivně realizovat veškeré žádoucí iniciativy. Neplnění závazků a zdlouhavost procesu implementace protikorupčních opatření, které s finanční stránkou věci úzce souvisí, jsou ČR vytykány také v mezinárodní oblasti. Např. Skupina států proti korupci Rady Evropy GRECO upozorňuje na stále nízkou míru angažovanosti v objektivních výzkumech korupce a další nedostatky ve vnitrostátní protikorupční politice (viz bod C.1., GRECO). Z tohoto důvodu zaměří Ministerstvo vnitra, jakožto orgán pověřený koordinací boje proti korupci na vládní úrovni, větší pozornost také na protikorupční opatření nelegislativního charakteru, zvláště pak na aktivity oblasti metodiky, výzkumu, vzdělávání, školení, informačních a osvětových kampaní a materiálů, zpracovávání analytických studií, pořádání konferencí, seminářů a podobných akcí, rozvoj protikorupčních webových stránek, na podporu nevládních organizací a dalších institucí, mezinárodní expertní spolupráce apod. Potřebné finanční zdroje ve výši 5 mil. Kč budou čerpány z rozpočtu rezortu vnitra.

Aktualizovaný vládní program boje proti korupci – vyhodnocení plnění úkolů z usnesení vlády č. 480/2004

A. Legislativní oblast

A.1.

Při přípravě návrhu zákona o úřadech daňové správy, návrhu zákona o celní správě a daňového řádu, případně dalších předpisů navrhnout, aby bylo stanoveno úřadům daňové správy oprávnění prověřovat pravdivost tvrzení obsažených v majetkových přiznáních osob povinných je ze zákona těmto orgánům předkládat, jakož i obecné oprávnění požadovat prokázání původu příjmu po daňových poplatnících.

Gestor: místopředseda vlády a ministr financí

Termín: 30. června 2004

Návrh zákona o přiznání k registrovanému majetku byl na jednání vlády České republiky předložen do konce pololetí roku 2004 celkem třikrát. V březnu a v dubnu 2004 vláda projednávání návrhu přerušila a na konci dubna 2004 byl návrh stažen z plánu legislativních prací. Záměr vlády se zúžil na prověření majetkových poměrů vybraných státních zaměstnanců a měl být rozpracován v rámci materiálu Ministerstva vnitra.

Ministr vnitra předložil vládě návrh věcného záměru zákona a návrhy věcných změn příslušných právních předpisů, na jejichž základě by došlo k právnímu zakotvení institutu kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku". Projednávání tohoto materiálu Legislativní rada vlády v listopadu 2004 přerušila. (viz bod A.7.)

Úkol byl zrušen.

A.2.

Předložit návrh novely zákona č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu, nebo návrh nového zákona o ochraně veřejného zájmu tak, aby:

a) byla rozšířena jeho osobní působnost;

b) aby byly stanoveny další formy sankcí za porušování tohoto předpisu, než je pouhé zveřejnění informace o něm.

Gestor: ministr spravedlnosti ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem financí

Termín: 31. května 2004

MS využilo při přípravě návrhu nového zákona o střetu zájmů, o neslučitelnosti některých funkcí a o změně některých souvisejících zákonů, materiál zpracovaný TIC ve spolupráci se senátorem J. Zieleniecem. V dubnu 2004 proběhlo k materiálu mezirezortní připomínkové řízení, vládě byl předložen v červnu 2004. MS návrh poté stáhlo za účelem provedení dílčích úprav a znovu jej vládě předložilo v lednu 2005 pod změněným názvem návrh zákona o střetu zájmů, o kontrole majetku nabytého za dobu výkonu funkce, o neslučitelnosti některých funkcí a o změně některých zákonů (zákon o střetu zájmů), rozeslaný Úřadem vlády pod č. 1809/04. Tento návrh zákona by měl nahradit zákon č. 238/1992 Sb., o některých opatřeních souvisejících s ochranou veřejného zájmu a o neslučitelnosti některých funkcí (zákon o střetu zájmů) ve znění pozdějších předpisů.

Mezitím byl dne 14. 1. 2004 vládou projednán návrh novely stávajícího zákona o střetu zájmů, který předložila skupina poslanců Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR

(sněmovní tisk č. 550). Vláda s tímto návrhem vyjádřila nesouhlas. Materiál však byl i přes spory mezi Poslaneckou sněmovnou a Senátem přijat pod č. 96/2005 Sb., s účinností od 1. 3. 2005. Nyní je předmětem mnoha stížností u Ústavního soudu, zejména ze strany obecních zastupitelstev, neboť novela, dle jejich názoru, narušuje a ohrožuje jejich funkčnost. Tato úprava sice zpřísnuje režim střetu zájmů a rozšiřuje možnosti sankcí za její porušování, ministerstvo spravedlnosti však nadále pracuje na výše uvedeném návrhu nového komplexního zákona.

Ministerstva vnitra a financí se v současné době snaží prosadit do této právní úpravy výrazné rozšíření okruhu osob, na které se zákon bude vztahovat (např. vysocí státní úředníci, soudci, státní zástupci, zástupci státu v institucích jako je Česká konsolidační agentura aj. a jejich osoby blízké). Dále požadují zmocnění finančních úřadů k aktivnímu prověřování majetkových poměrů těchto osob, které by v případě pochybností byly podrobeny řádnému daňovému řízení, během něhož by byly povinny případné nejasnosti vysvětlit. Tento návrh byl předložen vládě 6. dubna 2005, po diskusi jednání přerušila a uložila Ministerstvu spravedlnosti zpracovat upravené znění ve smyslu v diskusi uplatněných připomínek a předložit jej do 6. května 2005.

Úkol trvá.

A.3.

Při přípravě návrhu zákona o úpadku a o způsobech jeho řešení prosazovat, aby tato právní úprava:

- a) **zavedla mechanismy, které objektivizují výběr i jmenování konkurzního správce a posilují roli věřitelů;**
- b) **zaručila řádný a odborný výkon funkce správce konkurzní podstaty, např. tím, že budou stanoveny kvalifikační předpoklady pro výkon funkce správce konkurzní podstaty, jejichž přezkoumáváním bude pověřena zvláštní profesní komora, která bude rovněž dohlížet na způsob, jakým jednotliví správci svou funkci vykonávají.**

Gestor: ministr spravedlnosti

Termín: 31. září 2004

Úprava zákona o konkurzu a vyrovnání č. 328/1991 Sb. v praxi umožňuje, aby soudce jmenoval pro jednotlivá konkurzní řízení opakovaně stejného správce konkurzní podstaty. Jakkoliv je to samozřejmě v některých případech přínosné (např. tehdy, pokud se určitý správce specializuje na konkurzy určitého druhu společností, nebo pokud byl v předchozích případech soudce s prací správce konkurzní podstaty spokojen), jejím negativním efektem je, že nebrání vzniku užších vazeb mezi soudci a správci. V „lepší“ případě tyto nestandardní vazby vedou k tomu, že k lukrativním konkurzům se dostanou jen „zavedení“ správci; v horším případě pak tyto vazby ústí přímo v součinnost soudce a správce (případně i managementu úpadce) poškozující věřitele úpadce, např. při prodeji majetku tvořícího konkurzní podstatu.

Dále tato úprava umožňuje, aby správci byli zapsáni i u několika krajských soudů současně. Za situace, kdy mezi jednotlivými krajskými soudy chybí sdílení informací o jednotlivých správci, se může stát, že správce, který si v konkurzním řízení vedeném u jednoho krajského soudu počínal neodborně nebo dokonce v rozporu se zákonem, dál vykonává svou činnost u jiného krajského soudu.

Konečně požadavek „přiměřené odborné způsobilosti“ správce, který stanoví zákon o konkurzu a vyrovnání, vede k tomu, že se konkurzům mohou věnovat i lidé bez

vysokoškolského právního či ekonomického vzdělání. Na činnost konkurzních správců také nedohlží příslušná profesní komora (např. po vzoru advokátů), která by garantovala řádný a odborný výkon funkce správce.

Otázky způsobu jmenování konkurzního správce a způsoby výkonu dohledu konkurzního soudce nad jeho činností měl řešit nový úpadkový zákon, jehož návrh však prozatím nebyl akceptován. Proto je snaha nově řešit alespoň dílčí novelou zejména jmenování konkurzního správce. Na stejný problém poukazuje i nevládní organizace TIC.

Návrh nového úpadkového zákona objektivizuje výběr i jmenování konkurzního správce, stanoví kvalifikační předpoklady pro výkon jeho této funkce, jejichž přezkoumáváním bude pověřena zvláštní profesní komora. Ta bude také dohlížet na způsob výkonu funkce konkurzních správců. Návrh zákona také posiluje roli věřitelů. Spolu s návrhem zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím úpadkového zákona, byl dne 6. 1. 2005 rozeslán do vnějšího připomínkového řízení, v únoru byl návrh předložen vládě a poté Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

Úkol trvá, jeho znění bylo upraveno vzhledem k nově zavedenému pojmosloví.

A.4.

V existujících předpisech a při přípravě nových předpisů indikovat legislativní zdroje korupčního jednání (přílišná vágnost veřejnoprávních předpisů, přílišná koncentrace rozhodovací pravomoci v jedné ruce bez možnosti nezávislé vnější kontroly, neefektivní regulace, konstrukce procesů časově a věcně neadekvátních vyřizované věci, neexistence sankce za překračování pravomocí, neexistence kontrolních mechanismů) a zajistit jejich odstranění.

Gestor: členové vlády

Termín: průběžně

Jednotlivé rezorty se do plnění tohoto bodu zapojují ve dvou rovinách. Jednak přímo vytvářením nebo novelizací vnějších i vnitřních legislativních a dalších předpisů jako předkladatelé, a jednak nepřímo participací na jejich tvorbě v součinnosti s ostatními rezorty či jinými partnery, v rámci mezirezortního připomínkového řízení apod.

Eliminace korupčního jednání souvisí s právním prostředím. Je tedy nezbytné usilovat o zajištění co nejvyšší míry transparentnosti zejména při rozhodování o veřejných zakázkách, úhradách z veřejných rozpočtů, při rozhodování o veřejném majetku a službách. Toho by mohlo být dosaženo právním zakotvením myšlenky „co není předmětem utajení ze zákona, musí být ze zákona zveřejněno“ ve všech dosavadních i nově vznikajících předpisech. Povinnost postupovat podle zákona o zadávání veřejných zakázek by měla být rozšířena na všechny subjekty, které hospodaří s veřejnými prostředky, majetkem a službami, tedy i na samosprávu, její rozpočtové, příspěvkové a jí spravované organizace. Osoby s rozhodovací pravomocí v oblastech hospodaření s veřejnými prostředky, majetkem a službami by měly mít zakázáno uzavírat jakékoli majetkové, zaměstnanecké či jiné právní vztahy zakládající úplatu nebo jiný prospěch vůči osobám, které jsou dodavatelem organizaci, v níž má tato osoba rozhodovací pravomoc, nebo působit v organizaci konkurenční ve vztahu k organizaci, v níž má tato osoba rozhodovací pravomoc. Povinností těchto osob by naopak mělo být každoroční předkládání výpisu z obchodního rejstříku, rejstříku živností, či rejstříků vedených komorami finančnímu úřadu. Ten by za tímto účelem vedl databázi osob ve veřejné správě s rozhodovacími pozicemi. Údaje v této databázi by pak mohl srovnat s daňovým priznáním příslušných osob.

Ke snížení míry korupce by mělo vést také sledování rozdílů v přírůstku majetku jednotlivých osob ve srovnání s tím, jaké legální přírůstky přiznaly ke zdanění a zavedení povinnosti v případě nesrovnalostí prokázat, jakým způsobem byl majetek nebo finanční prostředky získány. To by zároveň přispělo ke ztížení využívání výnosů z trestné činnosti, k čemuž je ČR vázána mimo jiné i mezinárodními smlouvami.

Na mezinárodní úrovni by bylo vhodné zvážit zavedení výměny informací mezi finančními úřady, které by porovnávaly databáze majetku občanů EU. Vhodným nástrojem pro omezení prostoru pro korupci, daňové úniky a praní špinavých peněz by mohl být také zákaz převádění prostředků do daňových rájů.

Ministerstvo vnitra předložilo návrh nového zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (zákon č. 499/2004 Sb.). Při jeho přípravě zohlednilo požadavky na zcela přesné vymezení působností jednotlivých správních úřadů při výkonu státní správy, kontrolních mechanismů a sankcí za porušení zákona. Tento návrh byl již schválen a nabývá účinnosti od 1. 1. 2005. Nově byla upravena i působnost správního řádu na postupy správních úřadů při rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob, což má vést ke zpřehlednění rozhodovacích procesů. Dále byly přijaty:

- zákon č. 53/2004 Sb., kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel;
- zákon č. 165/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 559/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech a o změně zákona č. 283/1999 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o cestovních dokladech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády České republiky č. 612/2004 Sb., kterým se stanoví lhůty pro výměnu občanských průkazů bez strojově čitelných údajů;
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 661/2004 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva vnitra č. 296/2004 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel a kterou se mění vyhláška 177/2000 Sb., kterou se provádí zákon o evidenci obyvatel, zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška Ministerstva vnitra č. 642/2004 Sb. kterou se provádí zákon o občanských průkazech a zákon o cestovních dokladech.

Ve všech případech bylo dbáno, aby upravované vztahy byly vymezeny jednoznačně, efektivně, s možností následné kontrolovatelnosti realizovaných správních činností tak, aby při jejich důsledném uplatňování bylo zabráněno vzniku korupčních iniciativ nebo korupčního jednání. Tyto zásady byly uplatňovány také při přípravě nových právních předpisů, které budou předmětem legislativního procesu v roce 2005 (zákon o regulaci prostituce, novela zákona o sdružování, novela zákona o obcích a o hlavním městě Praze, reforma správního trestání apod.)

Ministerstvo obrany připravuje na základě analýzy stávajícího zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů a souvisejících interních předpisů (např. Rozkaz ministra obrany č. 6, Přijímání darů a zahraniční pomoci v rezortu MO), návrh zákona o službě vojáků, v němž bude zakotveno ustanovení zakazující přijímat v souvislosti s výkonem služby dary nebo jiné výhody s výjimkou darů nebo výhod, které poskytuje služební orgán.

Ministerstvo dopravy předložilo v roce 2004 návrhy novely zákona č. 266/1994 Sb., o drahách ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, ve znění pozdějších předpisů. Novela výše uvedených zákonů byla schválena zákonem č. 103/2004 Sb. Předložený návrh novely zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, nebyl Poslaneckou sněmovnou schválen. V současné době je předložena k projednání 2. verze návrhu novely zákona. Kromě výše uvedených předložilo ministerstvo v souladu s § 46 odst. 1. zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, návrh nařízení vlády, kterým se stanoví Poplatky za užívání dálnice a rychlostní komunikace v roce 2005, který byl schválen č. 527/2004 Sb. Při tvorbě právních předpisů v působnosti ministerstva dopravy je brán zřetel na možné riziko korupce např. při porušování stanovených povinností.

Ministerstvo kultury: Vydáním zákona č. 71/2004 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty, ve znění zákona č. 122/2000 Sb., a zákona č. 80/2004 Sb., byla realizována legislativní úprava přispívající k omezení zdrojů korupčního jednání v této oblasti.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je autorem nového zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) ze dne 24. září 2004, který obsahuje jasnější vymezení správního rozhodování, včetně základů kontrolních mechanismů. Obdobně je tomu v případě zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, schváleného ve stejném dni.

Rezort vydal rovněž množství dalších vnitřních předpisů vztahujících k nakládání s veřejnými prostředky a se státním majetkem. Jejich kontrola je obsahem ročních plánů kontrol a auditů. Účinnost je průběžně vyhodnocována a na základě zjištěných nedostatků jsou příslušné vnitřní předpisy novelizovány, případně jsou vydávány nové.

Ministerstvo zdravotnictví v souvislosti s novelizací právních předpisů uvádí podstatnou změnu úpravy podmínek pro rozhodování při výkonu zdravotní péče podle zákona č. 20/1966 Sb. provedenou zákonem č. 285/2002 Sb., transplantační zákon, a dále zpřesnění kompetencí orgánů ochrany veřejného zdraví včetně mezi jejich správního uvážení podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, provedené zákonem č. 274/2003 Sb.

V roce 2004 nabyl účinnosti zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, a zákon č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních.

V roce 2005 budou vládě předloženy návrhy zákona o zdravotnických zařízeních, zákona o zdravotní péči, zákona o financování zdravotnictví a zákona o léčivech. Uvedené návrhy zákonů jsou připravovány tak, aby splňovaly požadavky na vyloučení legislativních zdrojů korupčního jednání.

Na základě poznatků vyplývajících z kontrolní činnosti poukazuje MZd na potřebu upravit současnou právní úpravu **zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech** tak, aby:

- zamezil nekázní a důrazně zakázal provádění „jiné činnosti“, jako je nákup a prodej obchodního zboží příspěvkových organizací, jejichž výdaje se prohlubují do vysokých závazků;
- omezil nekázeň umožňující využívání neinvestičních finančních prostředků ze státního rozpočtu v oblasti vědy a výzkumu. Nekázeň spočívá v absenci přípravy podrobné specifikace rozpočtu do věcných úkolů s uvedením, na jaký účel budou prostředky vydány;

- stanovil parametry Rozhodnutí o financování ze státního rozpočtu a doplnil povinnost rezortů rozpracovat jej do prováděcích vyhlášek či metodických pokynů;
- doplnil povinnost uplatňovat právo na náhradu škody, právo na dodržování sjednaných maximálních cen po výběru dodavatele zboží soutěžené zakázky na dodávky, povinnost pronajímatele uplatňovat inflační doložku, či změnu nájemní smlouvy při změně provozních nákladů (náklady na teplo, zvýšení ceny energie, náklady na odvoz odpadu a jeho likvidaci, atp.);
- ukládal povinnost zajistit pohledávky ze zdravotního pojištění povinným uznáním dluhů, čímž se předejde jejich promlčení, povinnost provádět jejich odpisy do nákladů pouze výjimečně, až po souhlasu zřizovatele jako nadřízeného orgánu a správní rady;
- zajistil uzavírání dodatků na prodlužování lhůt k realizačním obchodním smlouvám na výstavbu, rekonstrukci a modernizaci investic pouze se souhlasem zřizovatele, s uplatněním případné penalizace nebo pokuty za toto zaviněné prodloužení;
- uložil zpracování výkazů cash-flow a vyrovnaných bilancí příjmů a výdajů v čase a v potřebné struktuře výdajových druhů a příjmových titulů, vytvářel povinně rezervy a opravné položky.

Ministerstvo životního prostředí v průběhu roku 2004 předložilo, přímo nebo v součinnosti s dalšími rezorty, několik desítek návrhů a novelizací zákonů, nařízení vlády a vyhlášek v oblasti své působnosti. Při jejich přípravě postupovalo dle zásad právní úpravy přestupků a deliktů v zákonech upravujících výkon veřejné správy. Důraz byl kladen na maximální možnou eliminaci legislativních zdrojů korupčního jednání.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Při přípravě nových veřejnoprávních předpisů je věnována pozornost, mj. i problému nepřiměřeně rozsáhlé koncentrace rozhodovací pravomoci určitého státního orgánu, resp. zajištění možnosti využití vnějších kontrolních mechanismů vůči tomuto orgánu. Např. podle návrhu nového stavebního zákona lze proti rozhodnutím stavebních úřadů, popřípadě proti jejich nečinnosti, využít obecné opravné prostředky a postupy upravené správním řádem, konkrétně se jedná o odvolací řízení, přezkumné řízení, obnovu řízení a nové rozhodnutí, rozklad a také ochranu před nečinností, pokud stavební úřad nevydá rozhodnutí v zákonné lhůtě.

Ministerstvo financí se domnívá, že největší překážkou v boji proti korupci jsou v obecné rovině zejména nejednoznačnost, či nepřesnost formulací v právních předpisech, které umožňují různý výklad, což může vytvářet koruptogenní prostor. Ke zvýšení kvality boje proti korupci navrhuje:

- a) spolupráci státních orgánů bez omezení mlčenlivosti;
- b) odbourání zbytečných administrativních zátěží;
- c) účinný zákon o střetu zájmů;
- d) stanovení účinnosti zákona o státní službě, včetně dostatečného finančního zabezpečení a společenského postavení vzdělaných a profesionálně vyškolených státních úředníků.

Úkol je plněn.

A.5.

Využit závěrů a podnětů vyplývajících z poznatků kontrolní činnosti v oblasti veřejných zakázek, uvedených ve Zprávě o korupci v České republice v roce 2003, při přípravě právních předpisů souvisejících se zadáváním veřejných zakázek.

Gestor: ministr pro místní rozvoj

Termín: průběžně s kontrolním termínem k 31. prosinci

Dne 1. 4. 2004 vstoupil v platnost nový zákon č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. Jedná se o transpoziční dokument, který obsahuje ustanovení převzatá z evropských směrnic. Klade důraz na transparentnost zadávacího procesu, potlačení diskriminace ze strany zadavatelů, a tím na maximální možnou eliminaci případného korupčního jednání. Zákon zakotvuje zrychlené prokazování kvalifikace a zjednodušený postup při dohledu, který by měl zadavatelům umožnit pokračovat v zadávacím řízení bez ohledu na návrh stížnosti podanou uchazečem o zakázku ohledně postupu zadavatele. Zákon je z hlediska možných zdrojů korupčního chování subjektů veřejných zakázek pozorně monitorován.

Vzhledem k tomu, že dne 30. 4. 2004 byly v Úředním věstníku EU publikovány nové zadávací směrnice 2004/18/ES a 2004/17/ES, jejichž cílem je dále zpřehlednit a zlepšit úpravu veřejného zadávání, začalo MMR připravovat novou úpravu zadávání veřejných zakázek a veřejně-soukromých partnerství. V této úpravě budou zohledněny též dosavadní zkušenosti s aplikací zákona č. 40/2004 Sb., jakož i poznatky z aplikace starého zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek.

Úkol je plněn.

A.6.

Využit závěrů a podnětů vyplývajících z poznatků kontrolní činnosti v oblasti rozpočtových pravidel, uvedených ve Zprávě o korupci v České republice v roce 2003, při přípravě právních předpisů souvisejících se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

Gestor: místopředseda vlády a ministr financí

Termín: průběžně s kontrolním termínem k 31. prosinci

V roce 2004 připravilo MF několik návrhů zákona. Od 1. 8. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků, do něhož byla zapracována některá ustanovení přímo či nepřímo ovlivňující zadlužování obcí a krajů. Důležitou změnou je to, že povinnou náležitostí závěru přezkoumání musí být rovněž upozornění na případná rizika, která mohou mít negativní dopad na hospodaření územního samosprávného celku v budoucnosti.

Na základě Koncepce reformy veřejných rozpočtů (usnesení vlády č. 624 ze dne 23. 6. 2003), byl zákonem č. 482/2004 Sb. novelizován zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Novela obsahuje principy fiskálního cílení a stanovení střednědobých výdajových rámců vlády, povinnost organizačních složek státu předkládat výroční zprávy o své činnosti podle jednotných pravidel, provádění pravidelného vyhodnocování hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti činnosti ze strany správců rozpočtových kapitol a ostatních správců rozpočtových prostředků. Současně rozpočtová pravidla obsahují lhůty pro vypracování návrhu státního rozpočtu, střednědobého výhledu a střednědobých výdajových rámců a také pravidla pro tvorbu fondu státních záruk.

Úkol je plněn.

A.7.

Zpracovat a předložit vládě návrh věcného záměru zákona a návrhy věcných změn příslušných právních předpisů, na jejichž základě by došlo k právnímu zakotvení institutu kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku.

Gestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra ve spolupráci s ministrem spravedlnosti
Termín: 30. června 2004

Vláda uložila ve svém usnesení ze dne 20. října 2003 č. 1032 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra zpracovat a předložit vládě návrh věcného záměru zákona a návrhy věcných změn příslušných právních předpisů, na jejichž základě by došlo k právnímu zakotvení institutu kontroly majetkových poměrů a předstírané nabídky úplatku. Na základě tohoto úkolu byl zpracován Návrh věcného záměru zákona o kontrole majetkových poměrů a návrh změny zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).

Návrh věcného záměru popisoval institut kontroly majetkových poměrů, jehož prostřednictvím by bylo možné potvrdit či vyloučit případné podezření na nelegálně nabytý majetek či korupční jednání zaměstnance. Změna zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, se navrhovala v souvislosti se zefektivněním využívání operativně pátracích prostředků v boji proti korupci. Konkrétně se jednalo o doplnění ustanovení §158c „předstíraný převod“ tak, aby byl v rámci jeho provádění příslušný orgán výslovně oprávněn vystupovat se zastíráním skutečného účelu své činnosti a zastíráním své totožnosti. V rámci tohoto jednání by měl být oprávněn předstírat ochotu podílet se na nezákonném jednání.

Protože ke korupčnímu jednání dochází z velké části v oblasti správy věcí veřejných, měla se kontrola majetkových poměrů vztahovat na zaměstnance ve správních úřadech státu, úředníky územně samosprávných celků a zaměstnance obce zařazené do obecní policie, příslušníky bezpečnostních sborů a ozbrojených sil, zaměstnance v organizacích (zaměstnavatelských subjektech), které jsou převážně financovány z veřejných rozpočtů nebo na jejichž řízení se převážně podílí orgány veřejné správy nebo jež byly zřízeny zákonem, soudce, státní zástupce, přísedící a justiční či právní čekatele. Institut kontroly majetkových poměrů by nebyl uplatnitelný vůči všem osobám z vyjmenovaných kategorií (s výjimkou soudců, státních zástupců, přísedících a justičních či právních čekatelů), ale vztahoval by se pouze na ty osoby, s jejichž pracovním postavením mohou být spojeny spekulace o jejich úplatnosti, jejichž pracovní prostředí vytváří podmínky k přijetí úplatku, či které mají jinou příležitost ke korupčnímu jednání – tzn., které mohou v rámci své pracovní činnosti přímo ovlivnit obstarávání věcí obecného zájmu.

Kontrola majetkových poměrů měla být prováděna prostřednictvím podávaných vysvětlení majetkových poměrů a čestných prohlášení o majetku. Uvedené osoby měly mít povinnost podávat při nástupu do zaměstnání čestné prohlášení, vysvětlení majetkových poměrů pak vždy po třech letech. Vysvětlení majetkových poměrů by měla osoba předložit také při odchodu ze zaměstnání.

Dne 11. 11. 2004 materiál projednala Legislativní rada vlády, která na návrh MS rozhodla o přerušení jeho dalšího projednávání.

Úkol vztahující se ke kontrole majetkových poměrů byl ze strany MV splněn. Pokud jde o úkol týkající se předstírané nabídky úplatku, bude ze strany MV tento návrh uplatňován při projednávání nové úpravy trestního řízení. Vzhledem k vývoji situace v otázce střetu zájmů byly úkoly definované pod body A.1., A.2. a A.7. sloučeny do nového úkolu, který je v Aktualizovaném vládním programu boje proti korupce označen jako A.1., s termínem do 30. června 2005.

A.8.

Předložit vládě návrh usnesení vlády, nově řešícího problematiku vyřizování stížností občanů, které by nahradilo dosud platnou vládní vyhlášku č. 150/1958 Ú. l., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících.

Gestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra

Termín: 31. prosince 2004

V červnu 2004 byl přijat zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, s účinností od 1. 1. 2006. Znění § 175 tohoto zákona zahrnuje i úpravu vyřizování stížností proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu za podmínek, že se stěžovatele činnost správního orgánu v jednotlivém případě dotýká a správní řád neposkytuje jiný prostředek ochrany. Výše citované ustanovení je svým obsahem užší než předmět vyhlášky č. 150/1958 Ú. l., která se vztahuje na jakékoliv stížnosti obecně. V současné době se vede diskuse o stanovení okruhu stížností, jejichž vyřizování se nebude řídit správním řádem, přičemž k této otázce existují rozdílné názory.

Je nutné také konstatovat, že na platnou vládní vyhlášku navazují, resp. její ustanovení byla přímo převzata, předpisy o vyřizování stížností vydané územními samosprávnými celky, které by nebyly usnesením vlády o stížnostech vázány. Do nabytí účinnosti nového správního řádu by tak pro vyřizování stížností platily odlišné a nejednotné právní normy pro státní správu a pro samosprávu. Tento stav by byl pro stěžovatele zcela nepřehledný a zejména při vyřizování stížností v působnosti různých institucí by vedl k různým komplikacím. Dosažený účinek by tak byl zcela v protikladu s původním záměrem, jehož cílem bylo zjednodušit a zpřehlednit pravidla pro podávání stížností a jejich vyřizování.

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem je nezbytné vymezit okruh stížností, na něž se nevztahuje nový správní řád a stanovit zásady pro jejich vyřizování. MV požádalo předsedu vlády o posunutí termínu pro splnění předmětného úkolu na 30. 6. 2005. Do této doby MV vypracuje nový návrh usnesení, které bude upravovat uvedenou problematiku a předloží jej ke schválení vládě ČR tak, aby nabylo účinnosti současně se správním řádem, tj. od 1. 1. 2006.

Úkol je průběžně plněn s ohledem na skutečnosti vyplývající ze současné situace.

B. Organizační opatření

B.1.

V působnosti jednotlivých rezortů indikovat zdroje a formy korupčního jednání, provádět jejich analýzu, zpracovat a průběžně aktualizovat rezortní interní protikorupční programy obsahující konkrétní protikorupční organizační a technická opatření k potírání korupce v působnosti jednotlivých institucí veřejné správy. Vytvářet podmínky pro informovanost občanů o jejich právech při jednání s úřady.

Gestor: vedoucí ústředních správních úřadů

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

Všechny rezorty pravidelně aktualizují své interní protikorupční programy zpracované na základě usnesení vlády č. 391/2002. Programy obsahují:

- a) analýzu činností jednotlivých organizačních složek rezortů z hlediska rizik výskytu korupčního jednání a definují nejohroženější oblasti (nejčastěji výběr zaměstnanců, přijímání k rezortnímu studiu, oblast veřejných zakázek, rezortní agendy, rozhodovací činnosti a výkon působností rezortních složek);

- b) uvádí souhrn existujících právních, administrativních, organizačních, technických či metodických opatření pro předcházení těmto rizikům nebo jejich eliminaci (kontrolní a dohledová činnost, několikastupňové rozhodování, odůvodněnost a přezkoumatelnost rozhodnutí, transparentnost a rychlost vyřízení, neslučitelnost výkonu určitých funkcí a činností, aprobační povinnosti nadřazených funkčních pozic, objektivní a průhledný rozvrh práce, způsob odměňování apod.);
- c) na základě hodnocení přínosu těchto opatření pověřuje jednotlivé složky rezortu přípravou, implementací a koordinací dalších protikorupčních opatření;
- d) stanoví jednotlivým složkám povinnosti ve vztahu k plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády 480/2004.

S vnitrozoborními protikorupčními programy jsou povinně seznamováni pracovníci všech rezortů a jim podřízených složek, a to v rámci vstupního nebo průběžných forem vzdělávání. Vzdělávání pracovníků ve veřejné správě se zaměřuje nejen na zvyšování odborné, ale i etické úrovně zaměstnanců. Ústřední orgány státní správy a orgány územní samosprávy respektují usnesení vlády č. 270 ze dne 21. března 2001, ke Kodexu etiky zaměstnanců ve veřejné správě. Některé ústřední správní orgány a instituce mají zpracovány vlastní Etické kodexy, které jsou pak také součástí vzdělávacích programů. Cílem by měla být podpora integrity zaměstnanců, rozvoj stavovské cti, sounáležitosti a motivace. Mnohé z rezortů transformovaly postupy a zpřísnily kritéria výběru svých zaměstnanců, protikorupčním opatřením se přizpůsobila v některých případech také organizační struktura nebo byly přehodnoceny pravomoci vedoucích pracovníků.

Rezorty rozpracovaly v rámci svých protikorupčních programů celou řadu vnitřních předpisů k provedení zákonů a dalších úprav, ale také plány kontrol a vnitřních auditů. Specializované kontrolní a inspekční útvary více proaktivně vyhledávají potenciální porušování povinností zaměstnanců.

Z podkladů poskytnutých jednotlivými rezorty také shodně vyplývá, že za primární předpoklad pro vytvoření zdravého nekorupčního prostředí je považováno především striktní dodržování existujících norem a maximální transparentnost všech činností a postupů z nich vyplývajících. Důraz by měl být kladen více na prevenci a činnost odpovědných služebních funkcionářů při organizování, řízení a kontrole svých podřízených, oceňování pozitivních přístupů při plnění povinností a naopak vyvozování patřičných důsledků při jejich neplnění.

V případě zadávání veřejných zakázek je všeobecně podporován víceúrovňový model rozhodování, zavádění „pravidla 4 očí“; realizují se průzkumy trhu, vznikají přehledné databáze dodavatelů, stanoví pravidla činnosti kontrolních skupin. Procesu zadávání veřejných zakázek vůbec je věnována rozsáhlá pozornost jak z hlediska metodiky, tak následné kontroly.

Ve stále větší míře se upřednostňuje automatizace zpracování co největšího počtu agend pomocí elektronických nástrojů, čímž je vyloučen lidský faktor a tím i možnost vzniku korupční situace. Elektronizace a standardizace jednacích protokolů, evidencí a jiných písemností umožňuje snadnější dohledávání i kontrolu. S tím úzce souvisí v případě některých rezortů také výběr pracovníků odpovědných za správu databází, či oprávněných k zadávání účelových dotazů do informačních systémů. Zmínit lze také rozšiřování možnosti uskutečňovat bezhotovostní platby.

V souvislosti s finančními toky, centrálními nákupy a zadáváním veřejných zakázek rezorty postupně přechází nebo zamýšlí přejít na elektronickou formu prostřednictvím tzv. elektronického tržiště, ačkoliv v této oblasti indikují určité problémy (nedostatek kvalitní

výpočetní techniky, přístup na internet, překážky spojené s cenovými rozdíly při nákupu „přes internet“ aj.)

Možnosti vzniku korupčního jednání na pracovištích rezortů jsou významným způsobem omezeny díky postupně se rozrůstajícím rezortním protikorupčním internetovým, případně intranetovým (vnitrorezortním) stránkám. Na nich je zveřejňována celá řada informací, legislativních předpisů a dalších dokumentů týkajících se boje proti korupci, úkoly spojené se zaváděním protikorupčních opatření, hodnocení těchto opatření a výsledků vybraných kontrolních akcí. Některé rezorty uvádějí na svých stránkách různé vzory a formuláře.

Většina takových stránek obsahuje relevantní odkazy na podobné stránky ostatních centrálních orgánů a institucí a jiných organizací. V rámci některých lze získat také informace o plánovaných, probíhajících i již ukončených centrálních nákupech majetku a služeb v rámci veřejné kontroly zadávání veřejných zakázek. Zveřejňované informace jsou k dispozici nejen pracovníkům příslušných útvarů, ale i nestátní neziskové a soukromé sféře, akademické obci i široké veřejnosti. Často se na ně odkazuje v odpovědích na dotazy spadající do problematiky boje proti korupci. Stránky jsou pravidelně revidovány a aktualizovány. Dne 9. února 2005 byla uvedena do provozu internetová adresa <http://www.korupce.cz>, provozovaná Ministerstvem vnitra, která v rubrice „Setkali jste se s korupcí? Nevíte jak postupovat?“ poskytuje veřejnosti přehled protikorupčních linek v rámci konkrétních ministerstev a dalších ústředních orgánů státní správy, včetně dalších rad, vztahujících se k náležitostem správného podání.

V rámci webových prezentací fungují elektronické poštovní protikorupční schránky, jejichž prostřednictvím lze podat oznámení o podezření z korupčního jednání, případně stížnosti. Schránky se osvědčily především při řešení otázek a problémů, jejichž odhalování je při standardní kontrolní činnosti velmi složité. Umožňují totiž další komunikaci i v případě anonymního podání, která by jinak byla vyloučena.

Ve velké části rezortů je možno podat oznámení o podezření z korupčního jednání také telefonicky na k tomuto účelu zřízených telefonních (nebo faxových) linkách. Vzhledem k nárůstu využívání elektronické pošty však dochází v porovnání s minulými léty k jistému útlumu tohoto způsobu podání. Dalším nástrojem jsou také schránky důvěry.

Směrem k veřejnosti se v souvislosti s plněním zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, stále více prosazuje poskytování co nejširšího informačního servisu prostřednictvím vydávání letáků, informačních bulletinů i otevřené komunikace s hromadnými sdělovacími prostředky.

Úkol je plněn.

B.2.

Vypracovat v rámci platné zákonné úpravy dohody mezi Policií České republiky a kontrolními (zejména finančními) institucemi za účelem zkvalitnění spolupráce včetně komunikace a zajištění výměny poznatků nezbytných pro jejich činnost.

Gestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem financí a guvernérem České národní banky a s dalšími vedoucími ústředních správních úřadů

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

K zabezpečení daného úkolu byl mezi MF a PČR dohodnut další postup spolupráce a součinnost související s prošetřováním podnětů v oblasti korupční trestné činnosti. PČR určila konkrétního pracovníka, se kterým byly jednotlivé případy konzultovány a následně stanoven

další způsob a forma prošetření, včetně předání některých podání PČR. Tou byli následně o výsledku jejich šetření informováni příslušní zaměstnanci MF.

Novelou § 24 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, s účinností od 1. srpna 2004 a uzavřením „Dohody“ mezi MV a MF ve věci spolupráce mezi daňovou správou a specializovanými policejními složkami, došlo k prolomení zákonem uložené mlčenlivosti v oblasti poskytování údajů z daňového řízení při řešení případů korupčního charakteru.

V rámci platné zákonné úpravy existují dohody mezi Generálním ředitelstvím cel (GŘC) a Ministerstvem vnitra (MV), PČR (včetně jejich specializovaných složek), Vojenskou policií Ministerstva obrany (VP), Nejvyšším státním zastupitelstvím (NSZ) atd., za účelem zkvalitnění spolupráce, včetně výměny poznatků nezbytných pro jejich činnost. Při podezřeních z páchání trestné činnosti spolupracují příslušné útvary GŘC s orgány činnými v trestním řízení.

I nadále je při praktické činnosti VP uplatňována a naplňována Smlouva o spolupráci a vzájemných vztazích mezi VP a PČR ze dne 18. srpna 1995. Na základě této smlouvy VP úzce spolupracuje, a v hodnoceném období i spolupracovala, při prověřování případů závažné trestné činnosti v rezortu MO, se specializovanými útvary ministerstva vnitra a PČR. Tato spolupráce je využívána zejména v případech, kdy je nutno při zdokumentování protiprávních jednání v rezortu MO využít metod a prostředků PČR. Jednotlivé případy jsou operativně řešeny v rámci součinnostních vztahů VP a PČR. Ve smyslu shora uvedené Smlouvy bude pokračováno ve spolupráci i v dalším období.

PČR dále úzce spolupracuje s SÚJB, který je zároveň Národním úřadem pro zákaz chemických a biologických zbraní a je též odpovědný za přepravu jaderných materiálů. Spolupráce probíhá zejména při uskutečňování přepravy, vyšetřování nálezů, ztrát, možnostech zneužití jaderných materiálů, radioaktivních, chemických či biologických látek.

Dohodu s PČR o vzájemné spolupráci při předcházení protiprávním jednáním proti životnímu prostředí, při vyšetřování trestných činů, přestupků a jiných správních deliktů na tomto úseku ochrany společenských vztahů uzavřela také Česká inspekce životního prostředí. Její součástí je také spolupráce v oblasti vzdělávání.

Za účelem zkvalitnění spolupráce, komunikace a vzájemné výměny poznatků mezi PČR a orgány státní správy zeměměřictví a katastru nemovitostí byla uzavřena Dohoda o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra ČR a ČÚZK, která nabyla účinnosti dne 12. 1. 2004 a je vzájemně naplňována.

Rovněž ostatní rezorty jsou připraveny v případě potřeby zahájit podobnou spolupráci a věnovat této problematice patřičnou pozornost.

Úkol je plněn.

B.3.

Podporovat činnost parlamentních vyšetřovacích komisí zaměřených na vyšetřování zvláště závažných případů korupčního jednání.

Gestor: členové vlády

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

Usnesením č. 432 Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ze dne 30. dubna 2003 byla zřízena “Vyšetřovací komise pro objasnění skutečností v souvislosti se smlouvou o výstavbě dálnice D 47 mezi státem a firmou Housing and Construction“. Činnost této parlamentní vyšetřovací komise, s níž spolupracovalo MD, byla ukončena v roce 2004.

Útvary vnitřní kontroly všech rezortů na požádání orgánů činných v trestním řízení poskytují těmto orgánům informace k daným případům, včetně provádění kontrolních šetření,

pokud takovými informacemi disponují. Jsou i nadále připraveny v této oblasti spolupracovat s parlamentními vyšetřovacími komisemi, pokud budou ke spolupráci zmíněnými orgány vyzvány.

Úkol je plněn.

B.4.

Do 60ti dnů po zveřejnění každého kontrolního závěru Nejvyššího kontrolního úřadu ve Věstníku Nejvyššího kontrolního úřadu podat vládě informaci o přijatých opatřeních k odstranění zjištěných nedostatků. Do 6ti měsíců tato přijatá opatření k odstranění zjištěných nedostatků vyhodnotit.

Gestor: vedoucí ústředních správních úřadů, ředitel Bezpečnostní informační služby

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

Nejvyšší kontrolní úřad NKÚ

Do Plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 2004 bylo zařazeno celkem 35 kontrolních akcí. Pokud jde o zjištěná porušení právních předpisů, které NKÚ uvádí a dokladuje v kontrolních protokolech a následně v kontrolních závěrech, většina se týkala porušení zákona o účetnictví, rozpočtových pravidel a zákona o zadávání veřejných zakázek. V oblasti investiční výstavby může být typickým příkladem zjištění dokládajících obcházení zákona např. nevyhlášení obchodní veřejné soutěže a zadání zakázky jednomu zájemci jako specializované ve smyslu ustanovení § 50 odst. 1 písm. b) zákona č. 199/1994 Sb.; v oblasti dotační politiky může být takovým příkladem obcházení účelu a podmínek poskytnutí dotace, např. čerpání dotací ze státního rozpočtu na akce realizované v rámci jiných programů a financované z jiných zdrojů. (Pozn.: V souvislosti s přistoupením ČR k EU došlo s účinností od 1. 5. 2004 k přijetí nové legislativy pro oblast veřejných zakázek kompatibilní s právem ES - zákona č. 40/2004 Sb. Vzhledem k tomu, že NKÚ provádí kontroly následné, nemá zatím z kontrolní praxe poznatky z aplikace této nové právní úpravy.)

V roce 2004 nepodal NKÚ ve smyslu § 8 odst. 1 tr. ř. žádné trestní oznámení, a to z toho důvodu, že z poznatků a závěrů z kontrolních akcí provedených Úřadem v roce 2004 nevyplývaly, resp. nebyly zjištěny a zaznamenány takové skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že mohl být spáchán trestný čin. Na žádost příslušných orgánů činných v trestním řízení ve věcech šetřených v roce 2004 nebo na základě podání ze strany NKÚ z předchozích let, zbavil viceprezident NKÚ podle § 23 zákona o NKÚ z důvodu důležitého státního zájmu 9 zaměstnanců povinnosti mlčenlivosti, aby mohli podat orgánům činným v trestním řízení výpověď k objasnění prošetřovaných skutečností, nebo aby mohli být vyslechnuti jako svědci. Dalších 12 zaměstnanců bylo zbaveno povinnosti mlčenlivosti za účelem předání materiálů pro účely trestního řízení.

Opatření k odstranění nedostatků zjištěných NKÚ jsou ve všech rezortech vyhodnocována ve stanoveném termínu.

Ministerstvo vnitra (Policie ČR)

V průběhu roku 2004 byla NKÚ uskutečněna kontrolní akce „Majetek státu a prostředky státního rozpočtu na výzbroj a munici pro Policii České republiky“. Kontrolní akce je vedena v režimu „V“ pod č.j. 04/05. Kolegium NKÚ byl kontrolní závěr schválen dne 4. 11. 2004.

Kontrolní závěr NKÚ z kontrolní akce 03/15 „Příjmy státního rozpočtu plynoucího z pokut ukládaných, vybíraných a vymáhaných správními orgány“ byl projednán na poradách

příslušných ekonomických pracovníků a vedoucích služebních funkcionářů. Bylo provedeno zobecnění nedostatků zjištěných kontrolním nálezem a podána upřesňující informace k postupu účtování peněžních prostředků vybraných za pokutové bloky.

Ministerstvo obrany

V průběhu roku 2004 poskytovala Inspekce ministra obrany součinnost NKÚ při čtyřech kontrolních akcích, z nichž 3 byly do konce roku ukončeny. Součinnost probíhala způsobem organizování zahajovacích jednání a vazeb s kontrolovanými objekty, poskytování informací komisím NKÚ podle jejich požadavků, zabezpečování písemných materiálů týkajících se kontrol, pracovních jednání s komisemi NKÚ ke kontrolním protokolům a řešení námitkového a odvolacího procesu.

Přestože v žádném kontrolním závěru z kontrolní akce NKÚ nebyly zjištěny nedostatky související s korupcí v rezortu obrany, plnění opatření k nápravě stavu je trvale sledováno a kontrolní závěry jsou aplikovány při rozpracování, realizaci a upřesňování úkolů reformy ozbrojených sil České republiky též s důrazem na boj proti korupčnímu jednání.

Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo podává vládě informace o přijatých opatřeních k odstranění nedostatků zjištěných kontrolou NKÚ. Ve lhůtě 6ti měsíců je pak realizována kontrola opatření k nápravě kontrolním odborem ministerstva. Povinnost kontrol je stanovena v Protikorupčním programu.

Ministerstvo dopravy

V roce 2004 předložilo MD do vlády přijatá nápravná opatření ke zjištěním, která vyplynula z kontrol, realizovaných NKÚ. Jednalo se o kontrolní akce 03/19 „Hospodaření státních podniků s majetkem státu a prostředky státního rozpočtu v oblasti letecké dopravy“, 03/23 „Hospodaření s majetkem státu Státním fondem dopravní infrastruktury“, 03/26 „Výstavba a provozování železničních koridorů“ a 03/33 „Finanční prostředky vynakládané na zpracování dopravních studií“.

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

V období od 8. 7. 2004 do 2. 12. 2004 byla provedena kontrola NKÚ č. 04/18 – „Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Státní úřad pro jadernou bezpečnost“. Kontrole byly podrobeny činnosti, které byly předmětem účetnictví SÚJB a měli vliv na hodnotu kontrolovaných konečných zůstatků účtů v účetní uzávěrce k 31. 12. 2003 jako podkladu pro závěrečný účet kapitoly 375.

Ze závěrů NKÚ vyplynulo, že došlo k porušení rozpočtové kázně ve smyslu § 44 zákona č. 218/2000 Sb. v celkové výši 1 mil. 272 990,96 Kč. Na základě tohoto zjištění bylo provedeno Oznámení o porušení rozpočtové kázně s odůvodnění vzniklé situace Finančnímu úřadu pro Prahu 1, Štěpánská 28. Současně bylo pořádáno o prominutí odvodu za porušení rozpočtové kázně a penále.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ke kontrolním nálezům NKÚ jsou na MŠMT přijímána opatření k nápravě. Materiály pro jednání vlády se zpracovávají po zveřejnění zpráv NKÚ, a to na základě výzvy předsedy vlády. Materiály mají veškeré náležitosti podle jednacích řádů vlády či dalších pokynů pro jejich přípravu, včetně přijatých opatření. V roce 2004 byly ukončeny tyto kontrolní akce NKÚ: Kontrolní akce č. 02/22 „Prostředky státního rozpočtu určené na protidrogovou problematiku“. Ke kontrolnímu nálezu nebyla přijata žádná opatření (UV č. 540/2004); kontrolní akce č. 03/13 „Prostředky státního rozpočtu na program Výstavba a obnova budov a

staveb základních a středních škol“. Přijatá opatření vzala vláda na vědomí svým usnesením č. 545/2004; kontrolní akce č. 03/21 „Finanční prostředky určené k vyrovnání restitučních nároků“. Nápravná opatření k výsledkům této kontrolní akce byla přijata 16. poradou vedoucích pracovníků skupiny MŠMT dne 28. 4. 2004; kontrolní akce č. 03/32 „Prostředky státního rozpočtu určené na činnost Státní technické knihovny“. Vláda uložila realizovat předložená opatření svým usnesením č. 546/2004; kontrolní akce 04/14 „Financování výstavby víceúčelového zařízení v obci Bublava“. MŠMT bylo v této kontrolní akci pouze spolukontrolovanou osobou (kontrola byla prováděna na obci). K výsledkům kontroly nebylo třeba přijímat žádná nápravná opatření.

Ministerstvo financí

V roce 2004 byly zveřejněny dva kontrolní závěry NKÚ z kontrol provedených na MF. U kontrolní akce č. 04/07 „Daň z přidané hodnoty a spotřební daně“ bylo cílem kontroly prověřit plnění povinností finančních a celních orgánů při správě daně z přidané hodnoty a spotřebních daní se zaměřením na výběr těchto daní při dovozu a vývozu zboží. Zjištěné nedostatky neměly závažný dopad v oblasti předmětu kontroly. V kontrolním závěru nebyla uvedena taková zjištění, která by signalizovala porušení zákona.

U druhé kontrolní akce č. 04/09 „Dávky sociální péče osobám sociálně potřebným“ bylo MF jednou z kontrolovaných osob. Jako opatření zásadního charakteru k odstranění zjištěných nedostatků předkládá MPSV, jako věcně příslušný rezort, návrh věcného záměru zákona o hmotné nouzi.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V roce 2004 MPSV podávalo vládě samostatně informaci o přijatých opatřeních k odstranění zjištěných nedostatků uvedených v kontrolním závěru NKÚ z kontrolní akce č. 03/30 „Prostředky státního rozpočtu vynaložené na poskytování investičních pobídek“, a ve spolupráci s dalšími ústředními správními úřady informace o přijatých opatřeních k odstranění zjištěných nedostatků uvedených v kontrolních závěrech NKÚ z kontrolních akcí č. 02/22 „Prostředky státního rozpočtu na protidrogovou politiku, č. 03/01 „Hospodaření s prostředky státního rozpočtu vynakládanými na podporu národnostních menšin“, č. 03/31 „Prostředky státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“, a č. 03/35 „Prostředky státního rozpočtu vynaložené na Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením“. Vyhodnocení přijatých opatření k odstranění zjištěných nedostatků zveřejněných v uvedených kontrolních závěrech NKÚ bude provedeno až v roce 2005.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Plnění uvedeného úkolu je v rámci MPO upraveno Opatřením ministra č. 12/1998, jehož obsahem je *Zabezpečení kontrol prováděných NKÚ na MPO*. Toto opatření stanoví konkrétní úkoly pro příslušné útvary a jejich vedoucí pracovníky při zabezpečování zahájení, průběhu i ukončení kontrol NKÚ, včetně případného námitkového nebo odvolacího řízení. Pokrývá i zpracování kompletního materiálu pro schůzi vlády podle požadavků předsedy vlády, včetně přijatých opatření. Vnitřní kontrolní systém pak sleduje plnění i účinnost přijatých opatření. V uplynulém roce proběhlo na MPO ze strany NKÚ pět kontrolních akcí, z nichž tři byly uzavřeny. Vzhledem k tomu, že kontrolami nebyly zjištěny nedostatky, které by vyžadovaly přijetí opatření k jejich odstranění, nebylo nutné vyhodnocovat jejich plnění

Ministerstvo životního prostředí

V roce 2004 byly na MŽP provedeny dvě kontrolní akce NKÚ. Jednalo se o kontrolní akci č. 03/34 „Ekologické projekty a opatření v povodí řeky Dyje“, financované z prostředků státu a prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí. Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření

s těmito finančními prostředky a ověřit, zda bylo dosaženo předpokládaných ekologických efektů a přínosů, zejména kvality vod v povodí řeky Dyje. Kontrolovanými osobami byly: MŽP, SFŽP, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa ochrany přírody, Povodí Moravy s.p. a vybraní příjemci finančních prostředků. Kontrole byly podrobeny roky 1999 až 2003, v případě věcných souvislostí i období navazující, příp. předcházející.

Provedenou kontrolou nebylo zjištěno, že prostředky byly použity k jiným účelům než ekologickým, na které byly uvolněny. Kontrolní zjištění se převážně týkala dílčích nedostatků při realizaci krajinotvorných programů a vytváření soustavy Natura 2000. MŽP a SFŽP bylo rovněž vytknuto, že postup při vydávání výjimečných rozhodnutí ministra životního prostředí o poskytování finančních podpor ze SFŽP nebyl v některých případech v souladu s ustanoveními příslušných právních předpisů.

Na výše uvedené kontrolní zjištění existuje mezi MŽP a NKÚ dlouhodobě názorový rozdíl. Mj. i z tohoto důvodu MŽP uplatnilo vůči kontrolnímu protokolu námitky. Všem námitkám NKÚ nevyhověl, odvolání proti rozhodnutí o námitkách však nebylo vzhledem k zmiňovanému názorovému rozdílu podáno. Námitky proti kontrolnímu protokolu, a následně i odvolání proti rozhodnutí o námitkách, podal rovněž SFŽP.

Kontrolním zjištěním NKÚ byla v celém rezortu MŽP věnována náležitá pozornost a ke zjištěným nedostatkům byla přijata především ze strany SFŽP ČR a AOPK ČR konkrétní, adresná a termínovaná opatření k nápravě, která jsou po 6-ti měsících vyhodnocována z hlediska plnění jednotlivých nápravných opatření.

Začátkem roku 2005 byl kontrolní závěr z předmětné kontroly NKÚ předložen MŽP k projednání vládě České republiky.

Druhou kontrolní akcí byla kontrolní akce č. 04/01 „Finanční prostředky vynaložené na Program revitalizace říčních systémů“. Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s finančními prostředky státního rozpočtu určenými na revitalizaci říčních systémů. Kontrolovanými osobami byly: MŽP, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa ochrany přírody, Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Zemědělská vodohospodářská správa a vybraní příjemci finančních prostředků. Kontrole byly podrobeny roky 1999 až 2003.

Provedenou kontrolou nezjistil NKÚ neoprávněné čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu, tzn., že prostředky nebyly použity k jiným než stanoveným účelům. MŽP jsou v materiálech NKÚ ve vztahu k realizaci Programu revitalizace říčních systému vytkány nedostatky v koncepční, řídicí a kontrolní činnosti, čili nedostatky charakteru převážně metodického a organizačního.

MŽP uplatnilo vůči kontrolnímu protokolu námitky, které byly vypořádány rozhodnutím o námitkách. Odvolání proti rozhodnutí o námitkách MŽP nepodalo.

Ke zjištěným nedostatkům byla přijata především ze strany SFŽP ČR a AOPK ČR konkrétní, adresná a termínovaná opatření k nápravě, která jsou po 6-ti měsících vyhodnocována z hlediska plnění jednotlivých nápravných opatření.

I z této akce byl kontrolní závěr NKÚ předložen MŽP začátkem roku 2005 k projednání vládě České republiky.

Bezpečnostní informační služba

NKÚ v roce 2004 zjistil pouze běžné nedostatky v účetní evidenci. Opatření přijatá k jejich odstranění jsou postupně plněna.

Úkol je plněn.

B.5.

Připravit provozně – technické podmínky pro zadávání veřejných zakázek za použití elektronických nástrojů.

Gestor: ministr informatiky ve spolupráci s ministrem pro místní rozvoj

Termín: 30. září 2004

Legislativní rámec provozně-technických podmínek pro použití elektronických nástrojů je dán zákonem č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dne 1. 5. 2004 a vyhláškou č. 240/2004 Sb., o informačním systému o zadávání veřejných zakázek a metodách hodnocení nabídek podle jejich ekonomické výhodnosti. Těmito předpisy je umožněno používat u právních úkonů namísto písemné formy formu elektronickou. Zásadním nástrojem elektronizace se stal podle zákona č. 40/2004 Sb. Informační systém o zadávání veřejných zakázek (ve spolupráci se systémem Centrální adresy), který je postupně rozvíjen.

MI a MMR spolupracují při přípravě nového zákona o veřejných zakázkách, který by měl ještě dále rozšířit používání elektronických nástrojů v zadávacím procesu a výrazným způsobem přispět k eliminaci korupčního chování v oblasti zadávání veřejných zakázek.

Úkol je trvá.

B.6.

V rámci podmínek pro zadávání veřejných zakázek v působnosti jednotlivých rezortů zajistit, aby:

- a) v seznamu členů komisí nebyly obsaženy kontaktní údaje (včetně e-mail adres);**
- b) u velkých zadavatelů členové komisí pro zadávání veřejných zakázek mohli být během jednoho roku v hodnotící komisi maximálně 3 x;**
- c) nebylo umožněno kumulování závazků v rozpočtovém roce.**

Gestor: ministr pro místní rozvoj ve spolupráci se všemi členy vlády a vedoucími ústředních správních úřadů

Termín: 31. prosince 2004

Podle zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, v § 31 odst.2 a 3 (platného do 30. 4. 2004) a zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách, v § 57 odst.2 a 3 (účinného od 1. 5. 2004) se považuje za velkého zadavatele veřejných zakázek ten, u něhož výše budoucího peněžitého závazku bez DPH přesáhne 200 mil. Kč, příp. 300 mil. Kč. MMR vypracovalo v součinnosti s MV koncepční materiál „Postup při sestavování hodnotící komise“, který byl předložen ke schválení vedení ministerstva. Postup se týká § 57 odst. 3 zákona č. 40/2004 Sb., kde je v části upravující složení komise zapracována zásada nejvýše trojí účasti jedné osoby v průběhu kalendářního roku. Rovněž jsou stanoveny náležitosti seznamu navrhovaných členů komisí, v němž nejsou obsaženy kontaktní údaje navrhovaných členů (e-mail, telefonní číslo). Složení komisí a kontaktní údaje na členy komisí nejsou uváděny. Výjimku tvoří případ stanovený ve vyhlášce MMR 240/2004 „Zpráva o posouzení a hodnocení nabídek“, kde je v části 8 složení hodnotící komise stanoveno.

Ministerstvo navíc vede podrobný přehled účasti pracovníků MMR v komisích pro zadávání veřejných zakázek u velkých zadavatelů, aby se předešlo jejich častějšímu obsazování než 3x do roka.

Všechny ústřední správní úřady se řídí při zadávání veřejných zakázek zákonem č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách. K provádění uvedeného zákona zpracovaly vlastní interní předpisy, v nichž stanoví způsob jmenování hodnotících komisí, evidence jejich členů

a zásady kontroly. Členové komisí jsou dle možností zadavatelů pravidelně střídáni. Kumulaci závazků v rozpočtovém roce je velmi dobře preventivně předcházeno prostřednictvím aplikace zásad zákona o finanční kontrole, neboť každý úkon související s veřejnou zakázkou je podroben kontrole několika pracovníků včetně zadavatele. Při zadávání veřejných zakázek jsou tak respektovány podmínky uvedené v tomto úkolu. Případy korupčního jednání nebo činnosti s ní související nebyly v roce 2004 zjištěny.

Úkol je splněn.

B.7.

Podporovat činnost nevládních organizací zabývajících se bojem proti korupci (například Transparency International). Dohodnout s těmito organizacemi způsob, formu a rozsah spolupráce.

Gestor: místopředseda vlády pro výzkum a vývoj, lidská práva a lidské zdroje

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

V polovině roku 2004 došlo na úrovni vlády k přeskupení kompetencí a odpovědnost za plnění tohoto bodu se přesunula na místopředsedu vlády pro oblast výzkumu, vývoje a inovací a politiky rozvoje lidských zdrojů (Ing. Martin Jahn) a místopředsedu vlády pro oblast lidských práv a rovných příležitostí (JUDr. Pavel Němec).

Zapojení nevládních organizací zaměřených na boj proti korupci do procesu přípravy legislativních norem, informačních kampaní a dalších činností na centrální úrovni lze charakterizovat jako průměrné. Spolupráce některých ústředních orgánů státní správy např. s Transparency International Česká republika (TIC) se kontinuálně prohlubuje a lze konstatovat, že aktivity TIC jsou výrazným přínosem v protikorupční politice. Nicméně se zatím nepodařilo navázat bližší spolupráci s dalšími nevládními sdruženími a vzájemný vztah mezi nimi a veřejnou správou je tak spíše opoziční než partnerský.

TIC, 65. národní pobočka mezinárodní nevládní organizace Transparency International, působí v ČR od června 1998. Prostřednictvím projektů vycházejících z analýzy prostředí, se zaměřuje především na iniciování a prosazování systémových změn a transparentních postupů v oblasti veřejné správy, legislativy i soukromého sektoru. TIC spolupracuje s veřejnou správou, tematicky blízkými institucemi, podnikatelskými subjekty, akademickou i mediální sférou a mezinárodními experty. Je rovněž členem koordinační skupiny pro boj s korupcí, kterou řídí MV.

V lednu 2004 vyvrcholil jeden z projektů TIC a MS, který se rozeběhl již v prosinci 2002, a jehož cílem bylo přispět ke zrychlení a zprůhlednění rozhodování rejstříkových soudů a sjednocení jejich požadavků. TIC nechala renomovanou advokátní kancelář zpracovat cca 140 vzorů podání obchodnímu a jiným rejstříkům. Databáze byla revidována soudci jednotlivých rejstříkových soudů a v lednu 2004 pak zveřejněna na internetových stránkách MS. Díky tomu by měl citelně klesnout počet vadných podání, které v současnosti představují podle některých zdrojů více než polovinu všech návrhů. Soudy nebudou nuceny činit úkony navíc a budou se moci věnovat vyřizování jednotlivých návrhů, což se promítne do rychlosti rejstříkového řízení.

TIC úzce spolupracuje s ústředními správními institucemi a mezinárodními organizacemi na vzdělávacích programech určených pro management krajských úřadů s protikorupční tematikou. (viz níže)

Za podpory MV a jeho prostředků na prevenci kriminality by mělo v průběhu roku 2005 začít fungovat tzv. Centrum právního poradenství pro oběti korupce (Anticorruption Legal Advice Center – ALAC). Centrum bude poskytovat právní poradenství obětem

korupce, resp. těm, kteří se jí nechtějí stát. Primárně je služba orientována na fyzické osoby, resp. občany, ačkoli si lze představit, že v budoucnu budou služby poskytovány i právníckým osobám.

V březnu 2005 by měla TIC dokončit studii proveditelnosti pro další projekt, jehož cílem je podpora vzniku nezávislého certifikačního subjektu pro zvýšení důvěryhodnosti neziskových organizací a vybraných odvětví průmyslu. Tato agentura bude zajišťovat hodnocení překonávající běžné požadavky finančního auditu neziskových subjektů, příp. vybraných částí komerčního sektoru. Zapojení subjektů do procesu analýzy a hodnocení (např. způsobu získávání a využívání prostředků pro svou činnost) bude v jejich vlastním zájmu, neboť zveřejněné dobré výsledky analýz a další informace budou jakousi „známkou kvality“ a umožní vývoj neziskového sektoru, větší transparentnost, odpovědnost a tím i větší důvěryhodnost. Úspěšný systém certifikace tak poskytne zejména sponzorům, státním i nestátním subjektům a dalším participačním skupinám užitečné informace a poradenství. Zároveň zlepší kontrolu nad finančními zdroji obecně, včetně prostředků z veřejných zdrojů využívaných neziskovými a rozpočtovými příspěvkovými organizacemi.

Úkol je plněn.

B.8.

Systematicky sledovat v rámci své působnosti projevy korupce v rámci veřejné správy, konkrétní poznatky předávat orgánům činným v trestním řízení a zobecněné informace o formách korupce a systémových podmínkách pro ni předávat vládě.

Gestor: ředitel Bezpečnostní informační služby

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

BIS je oprávněna monitorovat projevy a shromažďovat informace o korupčních záměrech a praktikách na základě své působnosti dané zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky. V roce 2004 získala v rámci své činnosti konkrétní poznatky a informace o nezákonných aktivitách spojených s korupcí, které průběžně předávala příslušným orgánům činným v trestním řízení a vládě ČR.

Úkol je plněn.

B.9.

Zajistit řádné vzdělávání příslušných orgánů v používání operativních prostředků při odhalování a vyšetřování korupce, zajistit společná školení ve vyšetřování pro policejní součásti, které se zabývají bojem proti korupci.

Gestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra ve spolupráci s ministrem spravedlnosti

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

Vzdělávání příslušných orgánů v používání operativních prostředků při odhalování a vyšetřování korupce probíhá ve Specializačním kurzu Operativně pátrací činnost pro Útvar odhalování korupce a finanční kriminality a ve Specializačním kurzu pro příslušníky Služby kriminální policie a vyšetřování.

Formování požadovaných postojů v oblasti boje proti korupci bylo explicitně zařazeno do profilu absolventa dalších specializačních a inovačních kurzů v oblasti výkonu služby dopravní policie, dopravních inspektorátů nebo dálničních oddělení. Při výuce jsou využívány praktické příklady. Seznámení jsou mj. i s činností Inspekce ministra vnitra. Zároveň byla tato

tematika komplexně zpracována do nově připravované základní odborné přípravy policistů (ZOP).

V součinnosti s TIC byl zpracován projekt prosazující principy integrity a etiky policejní práce do učebních osnov středních policejních škol. Jeho součástí je výukový manuál „Profesní integrita“ s evaluačními dotazníky pro učitele i studenty. Dotazník byl předložen 214 učitelům a 1 191 žákům na počátku a na konci stávající ZOP. Výsledky mj. prokázaly, že postoje cca 40 % studentů ZOP vykazují vysokou míru benevolence ke korupčnímu jednáním. Ze závěrů je rovněž patrné, že pravděpodobnost změny postojů během studia je ze statistického hlediska zanedbatelná. Nejnižší práh vnímání škodlivosti se projevila u případové studie k otázce poskytování informací z policejní databáze třetí osobě, kde 37 % studentů chápe takové jednání za velmi škodlivé, 13% jej pokládá za víceméně neškodné. U svých kolegů předpokládá korupční benevolenci 78 % studentů.

Specialisté MV a PP nyní zpracovávají hodnocení výsledků tohoto projektu prosazujícího principy integrity a etiky policejní práce do učebních osnov SPŠ a dále také výzkumu postojů policistů v oblasti korupčního jednání z roku 2004 provedeného PP, do něhož bylo zahrnuto 1789 policistů průřezově z celé Policie ČR. Pokud jde o vnímání závažnosti případů tvrdé korupce, lze konstatovat, že naprostá většina policistů vykazuje nízkou míru benevolence. Postoje vedoucích služebních funkcionářů jsou konzistentní, přičemž tvrdou korupci u podřízených by naprostá většina řešila jejich propuštěním. Odlišná je situace v případě měkké, banální korupce, kde je nezbytné zaměřit více pozornost na schopnost detekce korupčních situací a neustálé posilování korupčního vzdoru, zejména u policistů v každodenním styku s občany. Obecně lze shrnout, že s délkou služebního poměru výrazně klesá míra korupční benevolence a současně se výrazně snižuje míra korupční komplicity. Četnější sklony ke korupčnímu jednání je možno detekovat především v hl. m. Praze a u kategorie policistů ve věku do 25 let a s dobou služby do 3 let. U policistů ve výkonu služby celkově je míra benevolence výrazně nižší než u studentů ZOP. Např. ve výše zmíněné případové studii byli policisté ve výkonu v průměru o 25 % ochotnější informovat nadřízeného o zjištěném pochybení svého kolegy než studenti ZOP.

Ve dnech 31. 3. – 1. 4. 2004 proběhl na PA ve spolupráci s TIC kurz celoživotního vzdělávání „Korupce – anomálie nebo každodenní praxe“. V akademickém roce 2004/2005 zařazen Specializační kurz „Finanční kriminalita a korupce“, určený pracovníkům Služby kriminální policie a vyšetřování působící na úseku odhalování, dokumentování a vyšetřování finanční kriminality a korupce. Cílem kurzu je prohloubení a rozšíření vědomostí a představ o způsobech účinného boje s pachateli finanční kriminality a korupce, což by mělo přispět ke zvýšení kompetence a kvalifikačních předpokladů specialistů plnících náročné úkoly na tomto úseku policejní práce.

Pracovníci kontrolního útvaru PP se účastnili také vzdělávacího semináře „Etika jako nezbytná součást profesionality ve veřejné správě“, který pořádal odbor vzdělávání ve správních úřadech Úřadu vlády ČR (viz níže). Dále byli přizváni k účasti na jednání k projektu „Antikorupční plán pro policii v Mexiko City“. V této souvislosti proběhlo jednání se zástupci mexické policie, které bylo zaměřeno na výměnu zkušeností v oblasti potírání korupce uvnitř policejního sboru. Cílem expertní skupiny bylo poskytnout podklady nejen k antikorupčnímu plánu pro Mexiko, ale též shrnutí materiálů, které by mohly být využity k vytvoření sborníku tzv. „best practices“ pro potírání korupce v policejních sborech.

Jako metodickou pomůcku v oblasti korupce vydal plk. Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D. a kol. v nakladatelství Linde publikaci „Pozornost, úplatek, korupce“.

Justiční akademie v roce 2004 zařadila protikorupční tematiku do vzdělávání justičních a právních čekatelů třetích ročníků v rámci problematiky Etika soudce a státního zástupce. Pro soudce a státní zástupce bylo toto téma zařazeno do semináře Autorská práva pro 50 účastníků, který se konal 25. 5. 2004.

V podzimním semestru se proběhly 4 běhy zaměřené na problematiku majetkové a hospodářské trestné činnosti pro 400 soudců a státních zástupců. Obsah seminářů se týkal také problematiky korupce.

Po roční přípravě se ve dnech 25. - 27. 10. 2004 uskutečnil seminář Etika, který ve vztahu k některým možným projevům korupčního jednání soudců, státních zástupců mimo jiné hledal cestu v předcházení jevům, postihům jednotlivců i systémovým řešením.

Pro školní rok 2005-2006 je oblasti korupce věnován samostatný seminář.

Účastníci studia pro vyšší soudní úředníky na **Justiční škole** se s problematikou boje proti korupci a s problematikou etiky setkávají v rámci svého studia více právních oborů - Úvod do studia práva, Teorie práva, Trestní právo hmotné (zvláštní část), Trestní právo procesní v rámci I. ročníku. Ve II. ročníku studia jde o výuku vybraných témat ze „Sociologie a sociální psychologie“. Samostatný předmět či školení na téma „potírání korupce“ do výuky zařazeno není.

Vzdělávací institut Vězeňské služby České republiky má problematiku boje s korupcí zařazenu do služební a profesní přípravy příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby. Problematiky nebezpečí korupce se týkají předměty Psychologie a Profesní etika a specializační kurzy Prevence kriminality a Druhý život odsouzených.

Všichni zaměstnanci Vězeňské služby byli seznámeni s Kodexem profesní etiky zaměstnance VS, který byl připraven roce 2003. Je zde specifikováno korupční chování a zdůrazněna jeho neslučitelnost s výkonem pracovní nebo služební činnosti. Porušení Kodexu etiky může být kvalifikováno jako porušení pracovní nebo služební kázně podle zvláštních právních předpisů.

Úkol je plněn.

B.10.

Do procesu přípravy na státní službu prováděné podle zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon), zařadit jako povinné téma problematiku korupce se zvláštním zřetelem na předcházení korupčním situacím.

Gestor: vedoucí Úřadu vlády (Generální ředitelství státní služby)

Termín: 31. prosince 2004

Generální ředitelství státní služby (GRSS) v Institutu státní správy (ISS) uspořádalo v průběhu roku 2004 několik vzdělávacích akcí týkajících se potírání korupce. Problém korupce souvisí s otázkou etiky, proto je etika zařazena do učebních osnov jako samostatná tématická část povinného univerzálního bloku vstupního vzdělávání, který zajišťuje ISS.

ISS do programu průběžného vzdělávání zařazuje další vzdělávací akce zaměřené na oblast etiky a předcházení korupce „Etika jako nezbytná součást profesionality ve veřejné správě“. Akce je určena zejména zaměstnancům ve správních úřadech, kteří se zabývají koncepční činností, oblastí práce s veřejností, personalistikou, lidskými právy, rovnými příležitostmi, organizují výběrová řízení a působí ve výběrových komisích podle zákona o zadávání veřejných zakázek. Cílem tohoto vzdělávání je zejména vysvětlit souvislosti etiky a práva, seznámit se s etickými kodexy, seznámit se s příklady korupce jako s extrémním případem neetického chování, analyzovat příčiny korupčního jednání a právní dopady, orientovat posluchače na předcházení korupčním situacím a na nutnost nahlížení na problém korupce v celé jeho šíři. účast je fakultativní.

Do programu vzdělávání středního managementu je zařazena akce „Preventivní opatření a postupy předcházení korupce ve státní správě“. Cílovou skupinou jsou zaměstnanci

na pozicích středního managementu z ministerstev a ostatních správních úřadů. Účelem je seznámit se základními postupy při detekci, eliminaci a prevenci korupčního chování ve státní správě, naučit se vyhodnocovat nedostatky a problémy v této oblasti, seznámit se s metodikou tvorby preventivních protikorupčních opatření a možnosti zvyšování transparentnosti prostředí ve státní správě.

Zákon č. 218/2002 Sb., který měl nabýt plné účinnosti dnem 1. ledna 2004, byl již několikrát novelizován. Jeho poslední novelou, provedenou zákonem č. 626/2004 Sb., byla posunuta jeho plná účinnost na rok 2007. Z toho důvodu zatím nemohla probíhat příprava na státní službu podle služebního zákona. V této souvislosti navrhuje provést změnu termínu ke dni plné účinnosti služebního zákona.

Úkol trvá.

B.11.

Vytvořit vzdělávací program pro zaměstnance územních samosprávných celků zaměřený na předcházení korupčním situacím. Za uvedeným účelem připravit návrh výukového materiálu.

Gestor: 1. místopředseda vlády a ministr vnitra

Termín: 31. prosince 2005

MV se podílelo na přípravě protikorupčního vzdělávacího programu pro úředníky krajských úřadů a Magistrátu hl. m. Prahy, který realizuje TIC v rámci grantového programu Protikorupčního úřadu Evropské komise OLAF. Vytvoření vzdělávacího programu orientovaného na všechny zaměstnance územních samosprávných celků se zaměřením na předcházení korupčním situacím se předpokládá v průběhu roku 2005 a je závislé na uvolnění finančních prostředků.

Mimo to proběhl na **Vojenské akademii v Brně** ve dnech 8.-10. 4. 2004 kurz Boj proti korupci v rezortu obrany, kterého se zúčastnilo 20 zaměstnanců z řad středního managementu AČR a MO. Jako lektori vystoupili zástupci NSZ, Vojenské policie a Inspekce ministra obrany. V rámci diskuse vystoupil i zástupce civilní stavební firmy k problematice korupce z pohledu podnikatelů.

Ve dnech 6.-7. 4. 2004 proběhlo na SPŠ MV v Jihlavě dvoudenní instrukčně metodické zaměstnání **Korupce a policejní etika** pro management středních policejních škol MV a školních policejních středisek správ krajů P ČR. Zúčastnili se též zástupci MO, MF GŘC a příslušných odborů MV. Teoreticky zaměřenou část lektorsky zajistil zástupce PA, právní a praktickou stránku vedoucí pracovníci ÚSKPV a IMV. Organizační plán zahrnoval i workshop a diskusní blok (mimo organickou diskusi).

Během konference Pracovníků ve veřejné správě, která se uskutečnila v Olomouci ve dnech 1. - 3. 9. 2004 ve spolupráci s **Univerzitou Palackého v Olomouci** a Olomouckým krajem, byla věnována pozornost problematice etiky ve veřejné správě. Vystoupení Doc. JUDr. Olgy Vidlákové, CSc. „Význam výuky etiky ve vzdělávání pracovníků ve veřejné správě“ bylo publikováno ve Sborníku z této konference (Ministerstvo vnitra Praha, Univerzita Palackého Olomouc – 2004, ISBN 80-244-0923-2.) Součástí publikace je i Modelový kodex chování veřejných úředníků (Rada Evropy č. R (2000) 10.) Sborník je k dispozici v tištěné i elektronické verzi.

Úkol je plněn.

B.12.

O plnění úkolů s kontrolním termínem 31. prosince a o dalších přijatých opatřeních písemně informovat 1. místopředsedu vlády a ministra vnitra.

Gestor: členové vlády a vedoucí ostatních ústředních správních úřadů, ředitel Bezpečnostní informační služby

Termín: 31. ledna 2005

Všechny rezorty a další ústřední správní orgány zaslaly informace o plnění úkolů a dalších přijatých opatřeních v oblasti boje proti korupci v požadovaném termínu, vyjma Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který svůj příspěvek nezaslal.

Úkol je splněn.

C. Oblast mezinárodní spolupráce

C.1.

Sledovat výsledky aktivit mezinárodních a nadnárodních organizací (GMC v rámci Rady Evropy, OLAF v rámci Evropské komise, Interpol, OSN, Transparency International, MMF, Světová banka, OECD, WCO) v oblasti boje s korupcí a seznamovat s nimi ostatní rezorty. Zajistit vzájemnou výměnu informací o těchto aktivitách mezi zainteresovanými domácími subjekty. Aktivně se zúčastňovat akcí týkajících se boje s korupcí pořádaných těmito a dalšími organizacemi.

Gestor: místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí ve spolupráci s místopředsedou vlády a ministrem financí, 1. místopředsedou vlády a ministrem vnitra a ministrem spravedlnosti.

Termín: průběžně s kontrolním termínem vždy k 31. prosinci

Plnění úkolu se odehrává ve dvou rovinách:

- přístupem ČR k relevantním mezinárodním úmluvám, vztahujícím se k problematice boje proti korupci;
- podílem ČR na protikorupčních aktivitách relevantních mezinárodních organizací (tj. vyplňování specializovaných dotazníků, plnění navrhovaných doporučení, přijímání monitorovacích misí, vysílání expertů do monitorovacích misí, výměna informací a další spolupráce).

Organizace spojených národů (OSN)

Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu

Úmluva upravuje mj. otázku kriminalizace korupce a stanoví protikorupční opatření. Dále řeší odpovědnost právnických osob, což je problematika těsně související s korupcí např. v obchodních vztazích. Úmluva byla za Českou republiku podepsána již 12. 12. 2000 na konferenci v Palermu, dosud však nebyla ratifikována. Gestorem odpovědným za ratifikaci Úmluvy je MV.

Text Úmluvy je doplněn třemi protokoly: a) Protokol o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi (ČR jej podepsala, gesce MV); b) Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky (ČR jej podepsala, gesce MV); c)

Protokol proti nedovolené výrobě palných zbraní, jejich částí a dílů a střeliva a proti obchodování s nimi (ČR jej dosud nepodepsala, gesce MV ve spolupráci s MPO).

Ratifikace, resp. přístup k těmto dokumentům jsou však podmíněny přijetím právních předpisů, které jsou nezbytné k zabezpečení jejich plného provádění. Jedná se zejména o právní úpravu, kterou by byla vyřešena odpovědnost právnických osob za protiprávní jednání, která Úmluva a její protokoly ukládají postihovat. K návrhu na ratifikaci sice proběhlo mezirezortní připomínkové řízení, avšak poté, co Poslanecká sněmovna zamítla v prvním čtení právě jeden ze stěžejních právních předpisů – návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a o řízení proti nim, není prozatím ratifikace možná. V současné době se hledá alternativní řešení umožňující vyřešit otázku odpovědnosti právnických osob.

Úmluva OSN proti korupci

Tento dokument je považován za první celosvětový mezinárodně právní dokument v oblasti potírání korupce. Účastnické státy ji podepsaly již v prosinci 2003 na konferenci v mexické Méridě. Na počest tohoto kroku vyhlásila OSN den 9. prosince jako Mezinárodní den boje proti korupci.

Mezirezortní připomínkové řízení k návrhu podpisu Úmluvy proběhlo v ČR v listopadu 2004, vypořádání připomínek proběhlo na jaře 2005. K podepsání dojde pravděpodobně na mezinárodní konferenci v Bangkoku v dubnu 2005. Klíčovou otázkou je, stejně jako v případě Úmluvy OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, chybějící právní úprava trestní odpovědnosti právnických osob. Jelikož však z Úmluvy jednoznačně nevyplývá naprostá nezbytnost přijetí trestněprávní odpovědnosti právnických osob, bude sporná otázka s největší pravděpodobností vyřešena odpovědností občanskoprávní a správněprávní. Dalším problémem je také vztah závazků navrácení majetku podle Úmluvy a implementace rámcového rozhodnutí o uznávání příkazů ke konfiskaci. K ratifikaci Úmluvy bude možné přistoupit po uspokojivém odstranění těchto překážek. Gestorem je MS, spolugestorem MV.

Evropská společenství a Evropská unie (ES, EU)

Protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství vypracovaný na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii (27. 9. 1996)

Protokol definuje pasivní a aktivní korupci. Jednotlivé členské země jsou povinny přijmout taková opatření, aby takové způsoby jednání byly trestným činem jak ve vnitřní správě, tak ve vztahu ke správě evropských záležitostí.

Druhý protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství vypracovaný na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii (19. 6. 1997)

Na základě tohoto protokolu mají členské státy přijmout nezbytná opatření, aby zajistily, že právnické osoby lze činit odpovědnými za podvod, aktivní korupci a praní peněz, které v jejich prospěch spáchala jakákoli osoba jednající samostatně nebo jako člen orgánu dotyčné právnické osoby, která v této právnické osobě působí ve vedoucím postavení na základě oprávnění zastupovat tuto právnickou osobu nebo má pravomoc činit rozhodnutí jménem právnické osoby, nebo pravomoc vykonávat kontrolu v rámci právnické osoby. Odpovědnost se týká také účasti, návodu nebo pokusu za spáchání uvedených činů. Právnickou osobu lze činit odpovědnou i v případě, že umožnila spáchání těchto činů nedostatkem dohledu nebo kontroly jí podřízených osob. Odpovědnost právnické osoby nevyklučuje trestní stíhání proti fyzickým osobám, jež se uvedených činů dopustily.

Úmluva o boji proti korupci úředníků Evropských společenství nebo členských států Evropské unie vypracovaná na základě článku K.3 odst. 2 písm. c) Smlouvy o Evropské unii

Úmluva zavazuje členské země k zavedení definic trestných činů aktivní a pasivní korupce úředníka, které se vztahují na činy spáchané přímo nebo vůči členům vlád, parlamentních komor, nejvyšších soudů, účetních dvorů, Komise ES, Evropského parlamentu, Soudního dvora, Účetního dvora ES, při výkonu jejich povinností.

Společná akce ze dne 22. 12. 1998 o korupci v soukromém sektoru přijatá Radou EU na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii

Tento dokument upravuje trestné činy aktivní a pasivní korupce v soukromém sektoru, které působí nebo mohou způsobit narušení hospodářské soutěže v rámci společného trhu, jejichž výsledkem je nebo by mohla být hospodářská újma. Členské země zavazuje k přijetí nezbytných opatření.

Rámcové rozhodnutí Rady EU ze dne 22. 7. 2003 o boji proti korupci v soukromém sektoru

Kriminalizuje aktivní i pasivní korupci (včetně návodu, pomoci a účasti) při podnikatelské činnosti, a to jak ziskových tak neziskových subjektů. I v tomto případě mají členské země přijmout nezbytná opatření.

Evropská unie - semináře a projekty PHARE

Ve druhém pololetí roku 2004 Útvar odhalování korupce a finanční kriminality pokračoval v realizaci projektů PHARE 2002 (CZ02-07-06) a PHARE 2003 (CZ03-05-03) a to jak zajišťováním týdenních pracovních seminářů – tzv. workshopů, tak i zajištěním zahraničních studijních stáží, v převážné většině do SRN. PHARE 2002 byl ukončen dne 12. 11. 2004. V rámci poslední fáze a následně jeho nadstavbové části byly zorganizovány semináře, workshopy a zahraniční cesty, kterých se účastnili nejen příslušníci ÚOKFK, ale i dalších složek Policie ČR a státní zástupci. Projekt byl ve svém závěru vyhodnocen jako úspěšný, neboť splnil očekávání a byl přínosem nejen pro práci ÚOKFK, ale i státních zastupitelství. Z uspořené prostředků v rámci tohoto projektu byla realizována i jeho nadstavbová část.

PHARE 2003 „Boj proti podvodům vůči ekonomickým zájmům EU“ byl zahájen v květnu 2004. V druhém pololetí se uskutečnilo několik seminářů.

Projekty PHARE nadále přinášejí neocenitelné možnosti postupného rozvoje znalostí a přebírání zkušeností z policejní a soudní praxe v zemích EU, nezbytných v boji proti závažné ekonomické kriminalitě, praní peněz a v zabránění legalizace výnosů z trestné činnosti. Nadále však přetrvávají problémy se spolufinancováním projektů PHARE, kdy jsou vyčleněné finanční prostředky ze státního přidělovány jiným útvarům. To může mít sankční následky pro všechny projekty financované z rozpočtu EU v ČR.

Pakt stability

Pakt stability je široce pojatou iniciativou, zaměřenou na celkovou stabilizaci poměrů ve státech jihovýchodní Evropy. Jedním z rozměrů spolupráce je Protikorupční iniciativa Paktu stability (Stability Pact Anti-Corruption Initiative (SPAI)), jejímž cílem je zefektivnění boje proti korupci v zemích, které jsou do Paktu stability zapojeny. Zejména se tak děje prostřednictvím vyhodnocení potenciálních slabin právních řádů států daného regionu a předkládání návrhů jejich vylepšení. Hlavními organizátory akcí v rámci SPAI jsou Rada Evropy, OECD a Světová banka. V rámci ČR jsou do aktivit v rámci SPAI zapojeni zejména zástupci MV, MS a MZV.

Evropský úřad boje proti podvodům - OLAF (Office de la Lutte Anti-Fraude)

Hlavním úkolem OLAFu je ochrana finančních zájmů EU. Jedná se zejména o zjišťování "iregularit" a finančních podvodů při nakládání s rozpočtovými prostředky EU.

Nejvyšší státní zastupitelství ČR již v minulosti uzavřelo s OLAFem Dohodu o spolupráci v boji proti podvodům a jiným protiprávním jednáním. Na toto ujednání pak navazují dohody s dalšími ústředními správními orgány. K uvedené problematice se vztahuje usnesení vlády ČR ze dne 18. 6. 2003 č. 601, ke zdokonalení spolupráce mezi OLAF a státními orgány České republiky, které ukládá členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, aby:

- a) při nesrovnalostech týkajících se finančních prostředků Evropské unie, u nichž vzniklá nebo předpokládaná škoda činí nejméně 5.000,- EUR, informovali o těchto případech NSZ za účelem prověření, zda nedošlo ke spáchání trestného činu,
- b) poskytli součinnost NSZ při vytváření Národní strategie proti podvodným jednáním poškozujícím finanční zájmy Evropských společenství,

Národní strategie nebyla do stanoveného termínu (31. 12. 2003) dohotovena a proto požádala o posunutí termínu pro její dokončení do 30. 4. 2004. Náhradní termín byl splněn a dne 12. 5. 2004 přijala vláda usnesení č. 456 k Národní strategii proti podvodným jednáním poškozujícím nebo ohrožujícím finanční zájmy Evropských společenství (ES). Strategie zahrnuje systém vnitřní kontroly hospodaření s finančními prostředky jednotlivých programů z celkového rozpočtu Evropské unie, systém AFCOS (Anti-Fraud Coordination Structure) a vnitřní komunikační síť, hlášení zjištěných nesrovnalostí, legislativní úpravu ve vztahu k závazkům vyplývajícím ze smluv k ochraně finančních zájmů ES.

ČR se účastní seminářů, školení a dalších protikorupčních aktivit OLAFu. V uplynulém období neřešil ÚOKFK ve spolupráci s OLAF žádný konkrétní případ.

Dle nařízení 1073 a 1074/1999 byla Evropská komise po tříletém období OLAF povinna podat zprávu o jeho činnosti. Zpráva za období od června 1999 do prosince 2002, z dubna 2003, se orientuje pouze na legislativní a statutární rámec OLAF a vyhodnocení praktických operací úřadu v ní není de facto obsaženo. Pracovní skupina Rady pro potírání podvodů na základě kritického zhodnocení zprávy ze strany Dozorčího výboru OLAF proto doporučila, aby Komisi do konce roku 2004 vyzvala k sestavení zprávy doplňující. Zpráva zatím nebyla zveřejněna.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)

Úmluva OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích. Úmluva byla podepsána v Paříži 17. 12. 1997, vyhlášena sdělením MZV č. 25/2000 Sb. m. s. a pro Českou republiku nabyla platnosti od 21. 3. 2000. Smluvními stranami Úmluvy jsou i nečlenské země OECD (Argentina, Brazílie, Chile, Bulharsko, Slovinsko), o přijetí dalších nečlenských zemí se diskutuje.

Úmluvu doplňuje Revidované doporučení Rady OECD o boji proti podplácení v mezinárodních podnikatelských transakcích z května 1997. Kontrolou implementace opatření je pověřena Pracovní skupina pro boj s úplatkářstvím v mezinárodních podnikatelských transakcích v rámci Výboru OECD pro mezinárodní investice a nadnárodní společnosti (CIME). ČR se účastní jejich pravidelných jednání.

Úmluva v oblasti účetnictví a auditu, daní a boje proti praní špinavých peněz.

Za implementaci této úmluvy odpovídá MF. Průběžně jsou realizována opatření vyplývající z *Doporučení Rady OECD o odčitelnosti úplatků zahraničním veřejným*

činitelům z roku 1996. Prohlubuje se spolupráce mezi správci daně a specializovanou policejní složkou zabývající se závažnou hospodářskou trestnou činností, korupcí a organizovaným zločinem (§ 24 odst. 5 zákona o správě daní a poplatků č. 337/1992 Sb.).

Směrnice OECD pro nadnárodní společnosti

V čl. VI Směrnice je upravena problematika úplatkářství. Po vstupu ČR do OECD bylo při MF zřízeno Národní kontaktní místo (NKM), které se podílelo na implementaci Směrnice, monitoringu chování nadnárodních společností a řešení případných sporů.

Směrnice o zvládání konfliktu zájmů ve veřejné službě

Rada OECD na zasedání dne 28. května 2003 schválila formou doporučení Směrnici o zvládání konfliktu zájmů ve veřejné službě. Příprava Směrnice vyšla z požadavku zajištění integrity a transparentnosti vztahu mezi soukromým a veřejným sektorem. Definuje vlastní pojem „konflikt zájmů“ a předkládá primární zásady vedoucí k minimalizaci jeho negativních dopadů (osobní odpovědnost, „vedení příkladem“, e-government).

Směrnice, která byla založena na přehledu politik a přístupů jednotlivých zemí, byla připravena expertní skupinou Výboru pro veřejnou správu PGC (dříve PUMA - Public Management). Gestorem za implementaci Směrnice je MS, které pracuje na návrhu nového zákona o střetu zájmů. Stav o naplňování tohoto dokumentu vzala vláda na vědomí dne 2. 3. 2005 prostřednictvím informace o Instrumentech Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) a specifická doporučení pro ČR přijatá v roce 2004 a způsob jejich implementace v ČR, jejímž předkladatelem bylo MZV. Zpráva o pokroku členských zemí OECD dosaženém při implementaci Směrnice bude vypracována do konce roku 2006. Práce na její přípravě zahájil PGC koncem března 2005. První část zprávy bude zaměřena na mapování dosaženého pokroku v jednotlivých zemích a bude sestavena na základě dotazníku, druhá část se pak bude věnovat klíčovým tématům, jimž členské státy v oblasti střetu zájmu ve veřejné správě čelí.

Hodnotící mise Výboru pro hospodářské přehledy OECD

Ve dnech 23. - 27. 2. 2004 navštívila ČR Hodnotící mise Výboru pro hospodářské přehledy OECD, která se mj. věnovala problematice boje proti korupci. Její doporučení se většinou vztahovala na možnosti omezení korupčních příležitostí “ztržením veřejné správy”.

O závěrech Hospodářského přehledu ČR 2004 informoval vládu ministr financí na jejím zasedání dne 5. 1. 2005. OECD v něm mj. konstatuje, že korupce je pro ČR významný problém, a že záměry ČR zavést testy integrity a institut korunního svědka jsou vítané, při čemž k potlačení korupce bude ale třeba dalších opatření. Plné znění Hospodářského přehledu ČR za rok 2004 je dostupný v anglickém jazyce na oficiálních webových stránkách <http://www.oecd.org>.

Program SIGMA

Gestorem za implementaci programu je MF. Program byl prodloužen na základě smlouvy uzavřené mezi Evropskou komisí a OECD 1. 9. 2004 a poběží ve všech členských státech do 31. 12. 2006. Sigma doplňuje ostatní formy pomoci EK, zejména twinnigové projekty a TAIEX. Obecným cílem je podpořit reformu státní správy, zkvalitnění managementu a kontroly veřejných financí a boj proti podvodům a korupci.

Rada Evropy

Trestněprávní úmluva o korupci

Úmluva byla sjednaná dne 27. 1. 1999 ve Štrasburku. Česká republika ji ratifikovala dne 8. 9. 2000. Úmluva vstoupila v platnost dne 1. 7. 2002, vyhlášena byla sdělením MZV o Trestněprávní úmluvě o korupci č. 70/2002 Sb. m. s. Úmluva kriminalizuje řadu korupčních jednání vnitrostátního i mezinárodního charakteru. Hlavním gestorem ratifikace Úmluvy bylo MS.

Občanskoprávní úmluva o korupci

Úmluva byla sjednána dne 4. 11. 1999 ve Štrasburku. Za Českou republiku byla podepsána dne 7. 11. 2000, ratifikována dne 24. září 2003, s platností od 1. 1. 2004. Ve Sb. m. s. byla uveřejněna pod číslem 3/2004. Hlavním gestorem ratifikace Úmluvy bylo MS.

Úmluva stanoví standardy v oblasti občanského práva a korupce. Smluvní strany jsou povinny zabezpečit ve svém vnitrostátním právu účinnou nápravu škod způsobených korupčním jednáním, tj. umožnit poškozeným subjektům chránit svá práva a své zájmy, včetně možnosti obdržet náhradu škody.

Multidisciplinární skupina proti korupci (GMC)

Členy za Českou republiku jsou zástupci MV a MS. Na půdě Rady Evropy byly v rámci činnosti GMC dokončeny práce na:

- návrhu Dodatkového protokolu k Trestněprávní úmluvě Rady Evropy proti korupci, který má rozšířit aplikaci úmluvy také na případy podplácení porotců a rozhodců;
- návrhu Doporučení Výboru ministrů o společných pravidlech proti korupci při financování politických stran a volebních kampaní;

Připravené dokumenty byly postoupeny Výboru ministrů Rady Evropy k dalšímu projednání.

Ve vztahu k expertním výborům Rady Evropy je koordinátorem za Českou republiku MZV, gestory úkolů vyplývajících z práce jednotlivých výborů jsou příslušné rezorty. Např. MF participuje na jednáních Výboru expertů pro hodnocení opatření proti praní špinavých peněz Rady Evropy MONEYVAL.

Pracovní skupina států proti korupci (GRECO)

Česká republika (hlavním gestorem je MS) se aktivně účastní monitorování plnění závazků přijatých smluvními stranami (v roce 2004 se na examinaci Bulharska podílel český expert) a dalších společných aktivit.

Ve dnech 24. - 28. 3. 2003 přijalo GRECO v rámci I. evaluačního kola hodnotící zprávu o protikorupčních opatřeních v České republice obsahující řadu doporučení. Ta byla zapracována do Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci. O opatřeních přijatých na základě doporučení bylo GRECO informováno v průběhu září 2004. Dle předběžného vyhodnocení těchto opatření je zřejmé, že ČR splnila více než polovinu doporučených opatření, přesné výsledky budou známy po plenárním zasedání GRECO plánovaných na 14. - 18. 3. 2005.

Výtky GRECO se v případě ČR týkají např.:

- neexistence odpovědnosti právnických osob za korupční trestné činy, což je v rozporu s některými závazky převzatými podle Úmluvy OECD o boji proti podplácení zahraničních veřejných činitelů v mezinárodních podnikatelských transakcích a podle

- Trestněprávní úmluvy Rady Evropy o korupci;
- slabý důraz na objektivní výzkum korupčního jednání;
 - dosud slabá role institutu Veřejného ochránce lidských práv;
 - systém imunit členů zákonodárského sboru ve smyslu aplikace konkrétních a objektivních kritérií při jejich zbavování a systém vylučující trestní stíhání po ukončení funkce člena zákonodárského sboru.

Statut a procesní pravidla GRECO ukládají zemím předložit informaci o nesplněných bodech doporučení nejpozději do 18 měsíců od přijetí hodnotící zprávy. ČR bude muset předložit dodatečné informace nejdéle do září 2006. II. evaluační kolo monitoringu plnění závazků Českou republikou proběhne v září 2005.

Mezinárodní měnový fond (MMF) a Světová banka (SB)

Prvořadým úkolem MMF je monitorování směnných kursů a dohled nad mezinárodním platebním systémem. Poskytuje také krátkodobé úvěry na zlepšení platební bilance.

Smyslem činnosti SB je boj se světovou chudobou, zabývá se také otázkami boje proti praní špinavých peněz, boje proti financování terorismu a boje proti korupci. Za boj proti korupci lze označit celou sféru zdokonalování správy a řízení společnosti (good governance). V této oblasti je přínos SB pro ČR významný zejména na úseku good corporate governance.

MF se jako gestor spolupráce ČR a Světové banky podílí na organizaci seminářů, na nichž jsou odborné veřejnosti sdělovány výsledky analytických studií Světové banky. Výsledky analytické činnosti v oblasti boje s korupcí zveřejňuje SB na svých internetových stránkách. MF tyto informace monitoruje, využívá a případně doporučuje ostatním rezortům. Poslední zpráva o korupci SB, včetně informace o ČR, je datována do roku 2000.

ČR (konkrétně MF a ČNB) se také podílí na iniciativách IDA (International Development Association - iniciativa SB zaměřená na pomoc nejchudším zemím) a HIPC (Heavily Indebted Poor Countries - společná iniciativa MMF a SB zaměřená na oddlužení nejchudších zemí). Jedním z kritérií pro přidělení půjčky, resp. snížení dluhu je právě oblast „good governance“.

Mezinárodní policejní spolupráce

I nadále lze konstatovat, že v oblasti boje se závažnou hospodářskou trestnou činností s mezinárodním aspektem hraje nejdůležitější roli Národní ústředna INTERPOL.

V průběhu roku 2004 pokračovala přímá spolupráce mezi ÚOKFK a Úřadem finanční policie Správy kriminální a finanční policie Slovenské republiky, která je realizována na základě příslušné dvoustranné smlouvy a prováděcího protokolu. (Nová Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci v boji proti trestné činnosti, při ochraně veřejného pořádku a při ochraně státních hranic, podepsaná v Bratislavě dne 27. 1. 2004 vstoupila v platnost dne 24. 2. 2005.)

Dne 9. 9. 2004 vstoupila v platnost Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Moldavské republiky o spolupráci v boji proti organizovanému zločinu, nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami, terorismu a dalším druhům závažné trestné činnosti, uzavřená dne 7. 8. 2003 v Praze.

V průběhu roku 2004 pokračovala a byla ukončena expertní jednání o smlouvách o policejní spolupráci se Švýcarskem, Rakouskem a Polskem. Návrhy na sjednání těchto smluv budou předloženy vládě v 1. pololetí 2005. Předpokládá se také zahájení expertních jednání o smlouvách o policejní spolupráci s Kypr, Litvou, Maďarskem, Srbskem a Černou Horou.

I přes neexistenci smluvních dokumentů probíhá intenzivní spolupráce s ukrajinskou stranou, a to jak po stránce operativní tak v právní pomoci, zejména v souvislosti s porušováním mezinárodních smluv v rámci obchodu s vojenským materiálem. Jedná se o součinnost na velmi profesionální úrovni, poskytované informace jsou přímé, jasné, rychlé a relevantní a významnou měrou přispěly k zahájení trestního stíhání.

V rámci Ministerstva vnitra a dalších relevantních subjektů je prostřednictvím dostupných domácích i zahraničních zdrojů nepřetržitě monitorována situace v oblasti korupce a protikorupčního úsilí v zahraničí. Získané poznatky jsou pak dále zveřejňovány a uplatňovány při tvorbě vnitrostátních protikorupčních opatření.

4. Závěr

Zásady politiky v oblasti boje proti korupci definuje Vládní program boje proti korupci, který schválila vláda svým usnesením č. 125 ze dne 17. 2. 1999. Od roku 2002 je vláda každoročně informována o plnění úkolů vyplývajících z Vládního programu boje proti korupci a úkolech vyplývajících z následujících usnesení.

Počet zjištěných trestných činů souvisejících s korupcí v roce 2004 vzrostl, zejména u tr. č. úplatkářství (§§ 160, 161 a 162). Oproti loňskému roku naopak došlo k poklesu počtu tr. č. maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti a zneužívání pravomocí veřejného činitele (§§ 159, 158). Z hlediska korupčních motivů pachatelů došlo ve srovnání s předchozím obdobím k poměrně silnému výkyvu, zejména pak u §§ 158, 161 a 162.

Převážná část úkolů z Vládního programu boje proti korupci je průběžně plněna. V návrhu na usnesení vlády ke Zprávě o korupci v České republice v roce 2004 a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci se vládě předkládá návrh na prodloužení časového intervalu pro předkládání dalších Zpráv na dva roky. Toto opatření by mělo umožnit kvalitnější vyhodnocení a analýzu účinků přijatých protikorupčních opatření z dlouhodobějšího hlediska. Předkládaný návrh Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci obsahuje převážně stále aktuální nebo průběžné úkoly z předchozích vládních usnesení, případně úkoly, které nebyly ve stanoveném období splněny.

V rámci všech rezortů a ústředních správních úřadů jsou k provedení Aktualizovaného vládního programu vytvořeny a pravidelně revidovány interní protikorupční programy a stanoveni odpovědní koordinátoři jejich implementace. V rámci těchto programů byla realizována široká škála legislativních, organizačních a technických protikorupčních opatření, jejichž působení je zaměřeno jak směrem „dovnitř“, tak „vně“ rezortu.

Mezi významné události v mezinárodní oblasti patří vstup České republiky do Evropské unie, který s sebou přinesl závazky přizpůsobit své vnitrostátní předpisy týkající se boji proti korupci evropským parametrům. Česká republika přistoupila k několika dalším mezinárodním úmluvám a aktivně spolupracuje v oblasti potírání korupce s různými mezinárodními uskupeními.